

UBL: BKN00G 339

bknoog

339



339

LEYDEN,

Geschied in den Jare 1574. beginnende
den 27. May, en eyndigende den 3. October
daer aen volgende.

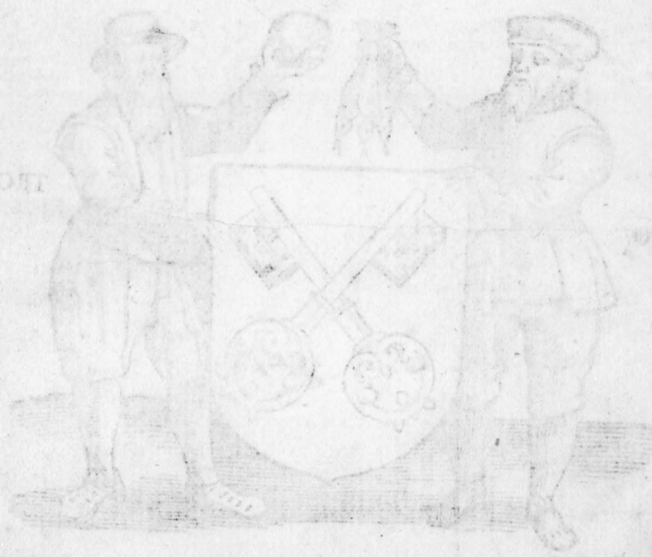
Seer levendig afgebeeld door

REYNERIUS BONTIUS.
TREUR - BLY - EYNDE - SPEL.

Desen laetsten Druk veel verbeterd / verciert met schoone Figuren /
ende al de Dertooningen / soo vooz / in / als na het Spel.



Tot Leyden by de Weduwe van Johannes Tangena, Boeck-Prent en Kaert ver-
koopster, onder 't Stadthuys. 1693.



MIDDERNED.
LETTERKUNDE
TE LEIDEN

Aen den Goetgunstigen L E S E R.

SChipio Africanus seyde: Ik hope met de tijd de sekerheyd van de sake. Waer door ik te kennen geef, dat ik van tijd tot tijd meerder klaerheyd van waerheyd, ende werken van dese Tragedie hebben gevonden, niet uyt eenige Kronijk-schrijvers ofte Beusel-praetjes, maer uyt eygen verhael van seker mijne Vriend, nu out zijnde meer als 80 jaren, die dit droeve Treurspel aendagtelijk heeft aenschoud, en niet min als anderen heeft geleden. Ymand soude mogen seggen: ik heb dit al over lange jaren gelezen, Namelijk in Guiciardijs, item Emanuël van Meteren, &c. Dat beken ik wel, dese, en andere vermaerde Schrijvers hebben het wel in 't kleen begrip, uyt andere Schriften genomen, geschreven, dog niet voltrokken; en ik bevinde datse niet over een en komen: Daerom hebbe ik mijn devoir gedaen, om het selve klaerlijk in 't ligt te brengen. Ik hebbe ook eenige Veersen gesien, dewelcke ik dienstig vinde tot getuygenisse mijner Schriften; Voor eerst op de Burgermeesters Kamer, staende met gulde Letters op een Bord; en luyden aldus,

*God heeft LEYDEN ontset,
Ende gespijst met Brood,
En dat door Water met
God heeft LEYDEN ontset,
En heeft den Spanjaerd belet,
Als wy waren in nood,
God heeft LEYDEN ontset,
Ende gespijst met Brood, C. L. vander Pot.*

Ten tweeden hebbe ik gevonden aen de Vlietbrugge, door de Magistraet aldaer gesteld, om dat de Schepen van de Prince van Orangien (waer over den Admirael Boyfot heerschte) door de selve waren gedreven.

Het welk aldus luyd:

*Men was in groot verdriet:
Want Eeten was'er niet,
En 't Volk van Honger schreyden,
Ten laest GOD neder ziet,
En sond door dese VLIET,
Brood, spijs, en Drankin LEYDEN.*

Ten derden hebbe ik gelezen twee Veersen: 't Eene op den ingang van 't Raedhuys, voor de Vierchaer, op een grote blauwe Toetsteen, en Luyd aldus.

A 2

't Rijk

't Rijk van Spangien hem verblyden

In 't Beleggen als hy sagen

Met gedult my dragen 't lyden,

Soo veel Letters, soo veel dagen,

Na swarte Hongers-noot

Gebracht had totter dood,

By na ses duysend Menschen;

Als 't God den Heer verdroot,

Gaf hy ons weder Brood,

Soo veel wy konden wenschen.

Soekt en vind 't Jaer,, van lijden swaer,,

Dat niet en was te harden,

Den Heere maer,, vryd ons daer naer,,

Den thienden Maend, den derden.

Nu de tweede, wefende een Ingang van de Vleesch-Hal.

Indien Gods goedbeyd soo brencht voort

Geluk en spoet,, niet trots 't gemoed,

Maer neer wilt dragen

Ensend by (siet) weerom aen Boort,

Angstich verdriet,, Weest daerom niet,

Te seer verslagen:

U Heyl sulks hil,, en toe behoord,

Dankt God, swijcht stil,, soo was zyn wil,

Begeër, Behagen.

De Veersen die wijfen wel uit, wat ellende de Burgeren van Leyden hebben uytgestaen, ook de getrouwicheyd die sy 't Vaderland hebben bewesen, niet alleenlijk dese reys, maer soo lang met kan gedenken dat Leyden, ofte haren Burg hebben gestaen. De Heere geeft dat de Stad Leyden altijd in liefde mag bloeyen.

IN.

IN-HOUDT.



DE Gardijnen gaen op met *Andries Allersz.* oud Gouverneur van LEYDEN, die alle mogelijke vlijt aenwend om de selvige voor't aenkomen der Spaensche magten te verhouden die in d'aentogt zijn; onderwijl doet hy de Poorten sluyten; en hem komt ter oore dat *Eduard Chester*, Engels Commandeur, niet wel en handeld; houd hem en zijn Volk buyten; die 't onvrede vertrekt. Mits komt 'er een gedeelte van 't Leger aen, en zijn besich hun dapper te verschanssen: Hy dan, met zijn by-hebbende Volk daer op uit, om een aenslag te doen; maer mislukt: raekt doodelijk gequettst, laet sijn Volk, sterft: *Klaes Keth*, zyn Luytenant, met eenige verstroyde vinden, en dragen hem binnen. Hier op naderd den Veld-overste *Fr. Baldeo*, *Carion*, *Allonso*, *Sichem*, met de rest van't Leger maeken hun dapper vast, roemen op de gepleegde Moorderyen: Sweeren (soo de Stad niet gewillig in haer handen komt) sulks aen haer mede te plegen. Die van binnen, niet als alle onheyl beoogende, verkiesen een nieu Gouverneur, als den wel-Edelen *Johan vander Does*, Heere tot Noortwijk. &c. die yder courageert en de gelegendheden voorsteld. Mits komt *Kees Louwen*, een Boer van Soetermeer, (ter nood) de Stad in vluchten, die de buyten-ellenden bekend maekt: Dit ontroert *Duyvenworde*, die sig daer over beklaegd; dies komt *vander werff*, *Raephorst*, by hem, en overwegen de saek; doen een Eed. Daer werd ook een Vyandelijken Brief gevonden: men raekt on-eens. *Leyden* deerlijk suchtende over den staet der *Burgery*, en komste van *Carion* en zyn *Trompetter*, die de Stad op-eischt; dan werd afgeslagen: dit aengediend, zweert men het te vergelden. Die van binnen doen een uit-val, krijgen een Schans in, vinde een buit, dit geeft wel wat moets, maer den honger neemt toe, soo dat men genootsaekt is, Honden, Katten, Ratten, Muisen en diergelijke onnuttigheden te eeten; daer komt wel tijding; maer raekt 't herte niet; Men muiteneert, het troosten helpt niet. *Leyden* be-oogd hoe langer hoe meer de ellende niet alleen honger, maer daer by geslagen met Pest, Tweedragt en diergelijke plagen: Als 't sinneloos ge-loop der Burgeren door de straten, die *vander Werff*, met een ongemeene troost te moet stapt; en ieder weer doet na Huis en Waght keeren. *Carion* weder met zyn *Trompetter* voor de wal, wagtende (op 't voorgaende ver-soek) bescheid dan moet vertrecken. Hier op *Baldeus*, *Allonso*, verbaest uit. *Carion* met 3 a 4 Boeren 't wassende Water te stutten: men roept de Overste van 't Leger by-een. Men last ieder in zyn Quartier, om de Stad te bestormen. Dit komt (door een bysondere beschickinge) ter ooren een Edele Jonk-vrouw N N. (ten Houwelijk versogt van den voorz. *Baldeus*, en namaels met hem wettelijk Getrouwdt: leest *Sirada*) treckt inder Yluyt 's Gravenhage, by hem in 't Leger, brengt te weeg dat hy 't stormen staekt, en last ieder een in zyn oude Form te trekken; beloofd haer met Eeden, de Stad geen leet te doen: neemt afscheyd, en doet haer geley tot de Hoornbrugge. De *L. Maegde-reyen* laten een droef gezang hooren, een Soldaet binnen, schiet een van buy-

A 3

buyten ter neer, hier op *vander Does*, *vander Werff*, met een gevolg van Burgeren op de Wal, bespeuren een ontfet-teeken: een Duyve brengt de Brieven, de Stad raekt vol moets. Dit klinkt *Baldens* en de zijne wonderlijk in 't oor. Het Water rijft, de Stad wert verlaten. *Boysot* met zijn macht naderd. Een *Wees-iongen*, (op iets gesien te hebben) uit; komt weder in met *Haring* en *Brood*, als een teeken van des Stads ontfetting, werd van *vander Does*, *vander Werff*, *Duyvenvoorde* en *Raephorst*, blijdelijk ontfangen. Men doet Poort en Sluizen open. *Boysot* raekt binnen *Leyden*, verblijd hier op uit, *vander Does*, *vander Werff*, *Raephorst*. met een gevolg van *Burgeren*, ontfangen *Boysot*, vereeren hem een Gouden Keten. De *L. Maegden-ryen* zijn hier over verheugd. *Prins Wilhelm de I.* komt dit gerugt in de Stad, en werd aldaer heerlijk ontfangen; en begiftigd de Burgery met veele Privilegien: Hier zijn de *Reyen* weder in vreugde. Den tijd die het alles be-oogd, daeld uyt de Lugt, en verhaald de voorgaande Eeuwen. En na dat met dit ons *Treur-bly-cynde spel* een cynde neemt.

Namen der Personagien.

<p><i>Leydsche.</i></p> <p><i>Andries Allertsz.</i> Oud Gouverneur. <i>Klaes Keth</i>, zijn Luytenant. <i>Dirk vander Poet</i>, zijn Dienaer. <i>Eduard Chester</i>, Engels Commandeur. <i>Richard Pon</i>, zijn Bode. <i>Johan vander Does</i>, Nieuw Gouverneur. <i>Duyvenvoorde</i>, Stads-Capiteyn. <i>Vander Werff</i>, <i>Raephorst</i>, <i>Broekboven</i>, } Burgermeesters. <i>Kees Louwen</i>, een gevlugte Boer. <i>Leyden</i>, een Maegd. <i>Drie Leydsche Burgers.</i></p>	<p><i>Leydsche Vrybuyters.</i></p> <p><i>Amelia</i>, Edele Juffrouw, <i>Wees-Jongen.</i> <i>Louys Boysot</i>, Admiraal. <i>Wilhelmus den I.</i> Prins van Oranjen. <i>Leydsche Soldaten.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Spaensche.</i></p> <p><i>Franciscus Baldens</i>, Spaensche Veld-Overste. <i>Carion Loper Gallio</i>, <i>Allonso dell' Viaz</i>, } Spaensche Bevel-hebbers. <i>Sichem de Lara</i>, } <i>Spaensche Soldaten.</i> <i>Trompetter.</i> <i>Boeren.</i></p>
--	---

Het Toneel is *Leyden*, en zijne Belegering begint den 27. May, en eyndigd den 3. en 4. October 1574.

Bele

Belegering ende Ontfetting Der Stadt L E Y D E N,

T R E U R - B L Y - E Y N D E S P E L, I. V E R T O O N I N G.

't *Geboeyde Nederland*, leyd voor *Duc d'Albaes* voeten
 En bid om 't Leven; maer de *Satan* en *Granvell*
 Verharden 't wreede hart. Wie sal niet lijdten moeten,
 Die tot zijn Beulen heeft, den *Bloed Raed* en de *Hell*.

II. V E R T O O N I N G.

Sie de *Gewetens-dwang*, de Dood der *Martelaren*,
 Een ieder schrikt en beeft voor 't *Schrikkelijke Dior*.
Allonso is baet *Viland*, en loyt hun *Helsche Scharen*:
 En wie hier tegen staet, die werpt men in het *Vier*.

III. V E R T O O N I N G.

De Dood is niet genoeg, in dese *Tyrannyen*:
 Geen *Maegd* blijft ongeschend, hoe bitter datse Schreid:
 d'Onkuyfche *Carion* laet maer het Lichaem *Lyen*;
 Verkragt geen Zielen die voor God al zijn bereid.

IV. V E R T O O N I N G.

De *Hemel* opend sig, de *Eng'len* dalen neder,
 Tot troost der *Vroomen* ende *Onderdrukte*, daer
 De *wreedheid* seer beswaerd, helpt Gods genade weder:
 't Is *Zalig Sterven*, die hier sterft als *Martelaer*.

Eerste Opt-komst.

Den Ouden Gouverneur.

Het schijnd dat dese Stad tot *Opzlog* is gesticht:
 Eerst streefde booz den *Reus*; nu booz Gods ware Licht,
 En *Heylige gemeent*: Men heeft in twintig weeken
 Niet dan een selle *Krijg* en *Bloed-blag* op sien steecken.
 Booz dees *Bemuurde Stad*: Wat *schrikkelijck geweld*
 En *Bloed* dooft sag men al geschieden op het *Veld*!
 Booz menig *bloed'ge storm* heb ik by nacht en dagen/
 Den *Spanjaerd* van de *Wal* manhaftig af-geslagen;
 Tot dat in 't lange lest ons *hzoom Nassouschen Held*,
 Bragt hier tot *N'erlands Dienst* een *Leger* in het *Veld*:
 Den *Spanjaert* dit bewust / *berhant* boozt al zijn *Hutten*/
 En trekt van *Leyden* af / om desen *Vorst* te *strutten*:
 Die nu al aen de *kant* der *Maes* gekomen was:

Het

Het welk in pders Oog al vry gebaerlijk was:
 Wel! was zijn Hoogheyds sin / die door bysond're breesen /
 Zijn Broeder Honderd Mijl doen wenste verd te wesen!
 Hoe wel hy welkom was van Hertem aengenaem;
 Maer wist des Vpands komst / en ook hoe onbeguaem
 Het was / met al zijn Creyn / de Maes soo te passeeren.
 Soo haest den Vpand quam / om hem uyt 't Land te keeren /
 Soo ober sag hy voozt het nieuw geworven Heer?
 Die hy slag ozds gewijs / herfelde m't gewey?
 Maer als dit bloode Volk / den Spanjaerd sagen dzaben /
 Zy Schandig haer uyt 't Veld / en op de blugt begaben:
 En riepen: Geeft eerst Geld; maer laes! ten quam'er niet /
 Het welk die goede Dozt / zijn Herte schier door stiet:
 En moest / o groote ramp! den Vpand weerstand bieden /
 Met een soo kleyne Magt; meest alle Edel-lieden:
 Het welk niet doemlyk was. want siet des Vpands Magt
 Heeft voozt het ander Volk van desen Graef verkragt.
 Dus is hy heel bedroeft / met veel van zijn Soldaten /
 Gebleven op het Veld / en moest den Vpand laten
 Tot roof zijn Oozlogs treyn / en al het Krijgs-geweer.
 Daer lag doen Hollands Hoop, ter aerden ploetfig neer:
 Dit heeft den Spanjaerd nu een groote moed gegeven;
 Die met veel Oozlogs-Volk weer rontsom Leyden streben /
 En rooben op den Boer: 't Is niet als rook en brand /
 Het geen men blinken siet ontrent de Heulsche kant:
 't Gerugt loopt hier ook al dat Eduards Soldaten /
 Zijn Schanssen in de hand der Spaenschen heeft gelaten:
 Dit is een groot verlies en 't sal seer schad'lyk zijn
 Voozt 't heele Nederland; en 't is de regte lyn
 Om al de Water vaert / en Land-weg af te sluyten.
 Men siet hier op de Burg / hoe dat den Vpand bukten
 Met Oupsenden van Volk / geharnast en geheimt
 Omringen dese Stad de Quackfel schijnt bedwelmt
 Van al de Wsere Lien! Ons Burgers angst en breesen
 Is / dat de Hongers-nood het felle swaert sal wesen /
 Wy zijn te snel berent: zijn Hoogheyds Broeders Dood /
 En Peerlag van het Heer is voozt de Stad heel groot.
 Van / dog men moet geen brees hier binneus Dupren maken /
 Op dat geen brees het hert der burgers doet blaken:
 Want pder is vol moed / vooztigtig in de nood /
 Beschermers van Gods Leer / volharders tot de Dood /
 Soo wy Belegerd zijn / 't sal aen geen moed ontbreken /
 Veel minder aen 't Geweer; of d'Honger moest ons sieken:
 En schoon die ons al dzong / wy sullen eer de Stad
 Derwoesten tot een Dupn; en werpen onse Schans

In 't diepste van de Poel; en vallen dan als Leeuwen
 Op 't Spaens verbloekt gepeld / tot dat de laetst' het schreuwen
 Verlaet hy 't woedig Heer / eer dat'er Hups of Dal /
 't Ons hoon / en 's Vpands roem te nutte komen sal:
 Eer laet ik Lijf en Bloed / tot mozelen verstenschen /
 Eer 'k my bewegen laet / van dees verbloekte Menschen:
 Mijn Leven staet voozt 't Land. Is brees ook geen gebaer.
 Ik stond wel eer beklemd / verlaten van mijn Schaer /
 In dzommels Wsere Liens; en voelden 't woedig rijden
 Van Paerden op mijn Helm en Harnas dat voozt 't strijden
 Gebult was en gestheurd; nog hield ik mijne Lijf /
 En voozt mijn Vaderland nog trouw en wakend blijf.
 Zijn Dien. Mijn Heer / daer komt een Voozt verbaest de Stad in treden /
 En spak u garen eens.
 Gouvern. Hoe zidderen mijn Leden!
 Hier komt de dzoede Maer / die 'k lange heb gespeld /
 Siet dat hy voozt my komt / en my hier wat verseld.
 Boo. Mijn Heere met beelof / vergund dat ik mag spreken;
 Maer wild het ongeluk dan ober my niet wzeeken:
 Ik kom uyt Chesters last.
 Gouvern. 'k Bezy u dese mael.
 Van waer is uwe komst? komt doet my voozt verhael.
 Boo. Van Gouds en Alphe-Schans, die Eduards Soldaten
 In 's Vpands wzeede hand heeft alle twee gelaten.
 Gouvern. Hoe! voozt geweld?
 Boo. De een; maer d'ander sonder slag
 Verlaten / eer het Volk den Vpand komen sag;
 Nu in den morgen stont / doen sag men dapper branden /
 Een groot uur verr' van ons; het scheen den Vpand Landen
 In 't Dozp van Swammerdam, en trocken op ons aen /
 Met sesiten Croupen Volks / om alles te verstaen:
 Wy van haar komst betwust / die hebben haer geslagen
 Wel dziemael van ons af: Als die in Alphen sagen /
 Dit schrikkelijk gevegt / die lieten alles staen;
 Verlieten hare Schans / en blooden daer van daen.
 Als dit den Vpand sag / soo liet hy dapper bzallen
 Met donderend geschut / en biel op onse Wallen
 Met sulck een groot geweld / dat na een dapp're slag /
 Men van dees Vpands volck ons oberwommen sag.
 Gouvern. O! groote Nederlaeg; en is het Volk verflagen
 In dese Schans?
 Boo. O! Neen / ten sal geen uur aendzagen /
 Of 't heele Regiment is daed'lyk voozt uwe Dal.
 Gouvern. Soo diend my goeden raed / vertrekt gy / en ik sal
 Naer onderbinding van uwe moepten wel beloonen?

Hoe sal ik booz den Raed dees moedwil best verschoonen?
 Want nu waer 't Engels Volk van doen in desen staet:
 Indien dit werk niet is besteecken met verraed/
 Maer 't meeste waer ook twist hier ober is geresen
 Is / dat naer krotten tijd de mond kost op sal weesen;
 Dan waer men meer bebbeest booz 't Volk hier binnens Wal/
 Als 't aldergroost geweld dat d' Opand maeken sal:
 Ik doe de Boort niet op / ik wil haer buyten laten
 En met een loofse schijn een dag of twee beyzaten;
 En ondertassen eens wat in haer boesem steekt:
 Ligt komt het booz den dag dat booz haer woord gequeekt.
 Daer booz ik al gerugt: Ik voeg my na de Muuren;
 Op dat ik dese saek ten goeden mag bestuuren.

Tweede Dyt-komst.

Eduard voor de Poort met zijn Soldaten vind de Poort voor hem gefloten.

Mijn Heer / wat sal dit zijn: dit 's wel een grooten loon /
 Sal ik booz mijnen dienst genieten soo een loon?
 Gy sluyt booz my de Boort / den Opand my de wegen;
 Wie heeft booz trouwen dienst opt soo een loon gekregen?
 Hoe hebt gy 't met ons booz? Wie blaest u d' Oore vol?
 Of maekt u dit verlies heel desperaet en dol?
 Gouvern. Been: Eduardus neen: 't is niet in ons vermogen /
 A met het gantsche Volk hier binnen te gedogen;
 Dus houd het my ten goe / alsoo nu hier 't Gemeen:
 Is tegen al uw Volk seer dapper op de been.
 Eduard. Is 't onberstandig Graeco dan Meester van de Wetten?
 Gouvern. Niet / of het heeft zijn re'en; men haer haer wil verpletten.
 Eduard. Zoo snuyph haer moer wil dan / indien gy zyt haer Heer.
 Gouvern. Geen regter tegens Regt mag wetten zijn Geweer.
 Eduard. Het regt dat krijgt de Stoel om haer Partij te bzeeken:
 Maer dit 's u werk alleen; Gy soekt op ons te wreken
 Dees dzoebe Bederlaeg: 'ontbrak aen geen geweld;
 Hoewel ik dooz haer Magt verlaten moest het Veld:
 Dus dunkt het my een droom / dat gy u Boort doet sluyten /
 En laet my niet het Volk gelijk den Opand buyten.
 Hoe sal het met ons zijn? Waer wilt gy dat wy gaen?
 Gouvern. Gy sult u Leger hier om dese Muuren slaen:
 En steld u Tenten op / men sal u mond-kost langten /
 Tot gy ten vollen hier bescheyd af sult ontfangen
 Waer dat gy trekken sult
 Eduard. Hier onder dese Muur?
 En wagten alle stond des Opands staet en vuur?

Dat.

Dat is de meening niet.

Gouver. Hoe hebt gy bzees booz slagen?
 Soo is 't geen wonder dan dat gy u liet verjagen/
 Dyt d een bemuurde Schans.

Eduard. Gy groote Lasteraer!
 Die Magt te wederstaen was booz ons veel te zwaer /
 Met soo een hand vol volks. dan dese harde reden
 Die worden op uw onbeweeg'lijk hert getreden.
 't Sa Volk! neem op 't geweer: trek op den Opand aen:
 Ik Ontsla u van den Eed wild nu uw wegen gaen.

Binnen.

Derde Dyt-komst.

Den Gouverneur met zijn Luytenant, Leydsche Burgers stom.

Gouver. **M**ijn trouwe Burgerp / wy zijn nu buytens Wallen
 Gehomen om met list op 's Opands Macht te vallen:
 Niet dat wy met geweld ons boegen tot een slag;
 Maer dooz een Oozlog Toon / of schickelyk gelwag
 Te jagen van de weg daer sy de pas mee sluyten:
 Het is nu in der nacht dies willen wy hier buyten
 Verdeelen ons in twee: en gy / mijn Luytenant
 Sult aen de Papenbrug, by 't Haegsche water kant /
 Verheffen groot rumoer; en dapper op hun schieten;
 En ik sal op 't gerugt van agter 't Huys te Swieten
 Gaen stigten grooten brand; en zien met listigheid
 't Ontsluyten weer de pas / daer 's Opands magt hun spreid.
 't Is voor 's Lands vryghed / en ook daer 't volk booz branden /
 Dooz dese Dze'e Cyran / en Koninklijke Stranden;
 Dus past geen Hollands bloed meer op de Papen Van;
 Wij scheiden met het Zwaerd ons van die Dze'e Cyran /
 Hier diend niet lang getoefd / de nacht die sal verlopen /
 Dan souden wy dit werck met Lijf en Bloed behoopen /
 Dus neem ik 't halve Volk / en trek dees wegen in.
 Luyten. En ik het anderdeel / en sal dees goede zin
 Met alle vlytigheid / soo 't doen'lyk is volbrengen /
 Al sou ik Lijf en Bloed booz 's Opands Magt verplengen.

Den Gouverneur, Doodelyk gewond zijnde, stervende spreekt.

Mijn Menslag is gemist: de Ad'ren zijn dooz sreen:
 Den Opand was te sterk en dapper op de been:
 Mijn Volk is laes! geblugt / verstrooid en weg gedreven;
 En ik / ellendig Mensch / moet laten hier mijn leven!
 Mijn adem die verzwakt: het bloed bestelpt mijn Hert:
 Mijn kragten zijn vergaen / en meerderen mijn smert.
 O Leyden! Leyden! hooz / uw val is al beschoren /
 A Stad / u Goedt en bloed is al gelijk verloren /
 A baet geen tegenstand met hope tot ontfet;

B 2

Maer

Want gy zijt obermand / soo God het niet belet.
 'k Ontbal uyt uwen dienst; mijn kragten zijn verdwoenen.
 O Leyden! ik roep u aen / al hoorde my niemand steenen!
 Ik leg hier booz uw Wal. Ag hoorde my niemand niet?
 Soo my de Ziel verlaet / en dit den Dpand ziet /
 Hoe sal hy zijn berheugt en mijne Kif verboeren?
 Helaes! mijn spraek vergaet / mijn Lijf kan sig niet roeren:
 Daer toel / o Kijnlands Hoofst! hou stant / ik reys nu boort.

Den Luytenant, met de verstroyde Burgers vind den Gouverneur.
 Luyten. **H**ier leyd den Mavors van ons aller magt vermoord /
 De Stijl van Kijnland / en de schyik der woze Spanjaerden /
 Dat bleek wel in 't Beleg / hoe trouw'lijk hy bewaerde
 Dees dpoef benaende Stad; ja tot den laesten dag:
 Hoe wel den Dpand daer wel twintig weeken lag /
 Hy egter niet bezweek; maer viel soo buptens wassen /
 Op 's Dpands selle magt / dat niemant van haer allen /
 De Stad opt naken doost: Maer door de groote moed
 Stapt hy in dit begin de bittere Dood te moet.
 1. Burgen. Wy stonden heel beklemst / omringd in Nere Liedden /
 Die wy mer dapper slaen / soo moesten weerstand bieden
 Indien men vye pas wou hebben door 't geweer;
 Maer in den eersten stozm viel desen Held ter neer
 Men hielp hem weder op: maer door het dapper schieten
 Is 't dat wy hem en nog vier Burgers daer verlieten /
 Die dood geslagen zijn; nu bind men hier ons Hoofst /
 O Leyden! gy zijt wel een Kroon van 't Hoofst geroofst;
 Veel rampen toe-gewijd / nu 's Dpands magt komt nad'ren /
 En daeg'lijks meer en meer met duysenden vergad'ren.
 Dirck. 't Sa Burgers neem hem op / en draog hem inde Stad /
 Eer men verraden woord op dit onbeple pad.

Binnen.

Dierde Dpt-komst.

Baldeus. Carion. Allonso. Sichern.

Baldeus. **E**n treed nu verder niet / wy staen nu regt booz Leyden:
 Voltrek u ronde Kring / en laet geen tijd verbyden:
 Booz Haerlem was ik 't moe maer soo my dit gelukt /
 Soo zijn de Grondels van heel Nederland gerukt.
 Het kosten my heel volk door stozmen ende slagen /
 Dus sal ik booz dees Stad geweld nog Mannen wagen:
 Maer graben my in 't rond met Schanffen sonder tal;
 Ik weet dat Hongers nood de Stad bevegten zal.
 Het welk my heel verblijd; en 'k sal mijn Swaerd soo wetten /
 Dat ik daer mee de grond der Ketterers sal berpletten.
 Soo raekt het Nederland weer aen des Konings Kroon /

Weer

Weer in zijn Wapen-schild / en zeteld aen sijn Thoon.
 Ik heb de hardnekkigheyt van soo veel St'een gebroken /
 Dat Leyden door de schyik haer moed wil is geboken:
 En nu in schijn van liefd' sal ik door beynsery /
 En valsch dooz-schreben Schryft doen slaen in Slaverny
 Al wat van Adem heeft: de Stad moet in mijn handen /
 Ik doost na Burgers bloed / en haek na Vrouwe schanden:
 Het is Soldaets genot / wanneer men 't Leger plant /
 En naer gewonne vzugt / naer lusten roofd en brand.
 Ik groy in 't bloedig Spel / en lag in dzuk der Vrouwen /
 Dit al verwinne'nd' Swaerd is noept in toom te houwen /
 Soo moet dees scherpe roed nu dempen 't Ketterers Krot /
 Die met haer wettig Dooft soo schandig drijft de spot.
 Carion. En ik / dooz Koninhs last / laet ook de Bloed vlag boeren:
 En liet de Zuggeling wel aen mijn Lance snoeren:
 Ja / rukte van de Moer / en kneufdent middel deur /
 Dooz 's Moeders dzoebe oog / en lag om haer getreur.
 'k Heb ook in menig Stozm de swangerige Wijven /
 Tot Arbeds-nood gelaen / in 't Water laten drijven:
 Laest binnen Naerden nog / daer ik een swanger Wif /
 In 't aensien van de Man / de Dzugt snee uyt het Lijf /
 En fleurden 't by een Been met mijn bebloede handen:
 En wozy het in het Dyer / en liet het soo verbranden.
 En na dees kloeke daed / de Man ter stond vermoord /
 Die in zijn eggen bloed doen pijn'lijk wierd versmoord.
 d'Onteerde Maegden wy als doen in 't Water wozyen /
 Die tot haer lebens eynd' het Water mosten slozyen
 Wat bzak doen menig Kring en Helmen op het Hoofst /
 Die vaak in meenig Stozm wierd midden dooz gekloofd!
 Wat dzeef daer niet al Bloed en Herffens by der Straten /
 Die d'Honden sel getand seer gieriglyken bzaten.
 En al mijn trouwe Volk / die dooz mijn volle last /
 Te Dyer / en ook te Swaerd al hebben aengetast /
 Tot dat sy moe en mat dooz 't Moorden mosten rusten /
 En tot een dankbaerheyt haer eggen Wapens kusten /
 Als doozsaek van haer Dzeugd / en voedsel van haer moed /
 Als teeliens van haer kragt / waer mee sy 't roode bloed
 Nog toonden op haer Swaerd / en roemden op haer baden.
 Allonso. Ik heb dees scherpe Kring / soo menigmael doen baden
 In 't Ketterers roode bloed / en wierden soo vermoord.
 Wat riep het slappe Volk tot Zutphen in de Doozt /
 Ik ben een Catholijk, wild dog mijn lijf verschoonen!
 Maer / 'k sprak / 't is goet voor u, en ging haer daed'lijkt loonen /
 Met dees gewette Kring / en bulde zoo de Doozt /
 Met dood gebloede lier: veel mannen met de Kroozd

B 3

De

Het ik aldaer gedood / dat ik veel gelade Schuyten
 Met Lijken vol gepropt / liet voeren dan na buyten :
 En Magenen verbuïd met Hoofden sonder tal ?
 Wie weet wat Leyden dan nog overkomen sal /
 Die naer een lang Beleg / dooz upt geteerde Magen /
 Moet vallen in ons Hand / en vooz bereyde lagen :
 Den Hartog / en gy Doost / geeft last tot sulik veraed.
 Sichem. De Leydsche Burgery hier van niet vry en gaet /
 'k Ontse geen Man nog Vrouw / wat om gena komt smecken
 Die sal ik met dit Swaerd vermozelen en breeken /
 En moozden dapper aen / tot dat mijn wakkerheyd /
 Vermoepd van 't zwaepend Swaerd / sig tot de ruste leyd.
 'k Meen 't Haerlem nog gedenkt / doen zy van my soo strange /
 De Vrouwen by de Boost soo pijn lijch sagen hangen :
 En Mannen by de strop / de Doeren bloed gemacht /
 Of wierd dooz brandend' Pech het leven upt gebraekt /
 En met een zwaer gewigt liet haer de Coonen trekken /
 't Geen dat haer 's levens draed schier picken lang dee rekken.
 De Moeder nam ik 't kind seer weerd'lych upt de hand /
 En heb het dood getrapt / en in het buys verband.
 Veel Maegden hoop aen hoop / te samen vast gebonden /
 Die wierden tot een prooy my van mijn Volk gefonden /
 Het welk het meeste was / daer ik mijn geyle lust
 Moerwillig heb gepleegt / en dan mijn moer geblust
 Met dese mijne Kling.

Baldens Manhafte strijdb're Helden /
 Gy zijt mijn onderstand / die uwe levens seiden
 Dooz mijn onsterflijchheyd / en hoog befaemde Naem :
 Uw daden die zijn my ten vollen aengenaem.
 Volboer uws herten wensch in dese Oorlogs saken /
 Op dat de Dreugde galm in Spanjens Hof mag raken.
 Het haert onsterflijchheyd / en noopt vergete lof
 Die u omhelsen sal tot in des Konings Hof.
 Maer nu is raedfaem hier om vernisep te plegen /
 En haer met listig aes als Hoving te bejegen /
 En lokken haer alsoo tot in ons loofse Net /
 En dan soo gaet vry weer als d' Ezels d'oude tred.
 Ik sal ten vollen upt haer goede saken looven ;
 Ja / noyt van goed of bloed van haer te sullen rooven :
 En schrijden Bief op Bief / met vriendelijc onthael :
 En krijgwe dan de Stad / so loontse met het Stael /
 Maer eermen nog begint / soo moermen onse werken
 Met Gagen Spielen diep / en Dijken hoog versterken :
 Dooz eerst / aen Valkenburg , de onbolmachte Schans /
 Crencheen die aen den Rijn / so isser geene lians

Dooz 's Wyands blugge Bloot : dus moet men Pas en Dijken
 Dooz graben om de Stadt / op dat haer snoo practijken
 Ons niet te ligt verraen tot onser grooter schant :
 Van lag ons Roem en Cer bespottelijc in 't Sant.
 Boshuylen , Leyderdorp , Verdoes en Soeterwoude,
 Poelgeest en Koudekerck , en 't Huys van Haerswoude,
 Bewaer het alles wel / dat geene Cete're Waer
 Te water of te Land tot LEYDEN binnen vaer.

Allonso. Uw wille sal geschien / aen ons sal niet ontbrecken /
 De Boeren staen gereed om alles af te strecken
 Tot stutting vooz geweld.

Baldeus. Wel vaer dan alle voozt /
 En klamp de Stad met list en bleery aen voozt.

Dijfde Dyt-komst.

Den Nieuw-gekofen Gouverneur Verdoes , met de Stads Capiteyten.

Verdoes. **M**ijn trouwe Barabiers / den Wyand met sijn magten /
 Die staen wy alle nur haer onse Wal te wagen /

En u is wel bekend sijn groote Tyramp /
 Sijn wreed' Moordadigheyd / en valsch verraderp /
 Die nimmer zat en is menschen bloed te vergieten /
 Al waer 't wy met verdrag hem binnen Leyden lieten /
 Soo soud' hy eventwel met Moorden en verraen /
 En vreeffelijc dood ons Burgeren verstaen ;
 Om dan dit ongebal voozsigtig te vermijden /
 Dat noopt ons Burgery de Spaense moort moet liyden /
 Soo binden wy geraen dat wy met alle Man /
 Hem keeren van ons Muur / soo lang men weeren kan.
 Ik waeg mijn Lijf en Bloed vooz Burgers ende Vrouwen ;
 Wilt ook uw schuld'ge pligt vooz Holland bondig houwen /
 En strijden tegens haer / weer staet sijn wreede hand :
 Al ringt hy u om 't Lijf met Smaerden en met Brand /
 Meest daer niet af verfaegt / maer keertse van u Wallen
 Al sou ons Muur en Wal dooz storm ter Werde vallen ;
 Ik hope dat den Heer met ons ten stryd sal gaen
 Als hy met Moyses Volk / en Aäron heeft gedaen.
 Al is haer heyz gepropt met dupfenden van Mannen /
 Die al tot Moorden zijn te samen aengespannen /
 Weest eventwel gemoed ; want een die binnen woond /
 Derwind veel meerder magt / als thien die buyten hoond.
 Weest noyt betweelijc dooz sijn verbloekte schrijben :
 Want in een schijn van vriend sou hy het al onthijben ;
 Dus agt geen loos gebley / of valsch gemunt accoozt /
 De liefde die hy toond is niet als Brand en Moord.

Capitein. O ! steunsel van ons magt / wy schroomen geen Tyrannen /
 Wy

Wy steunen op u moet / en trouwe strijdb're Mannen /
 En sterck bemuurde Stad / dat schier onwinbaer lijkt /
 Soo maer de zegen Gods niet van ons Wapens wijkt.
 Wy gaen nu vol van moed na al de Kabelijne /
 Besetten Oostenrijk, en 't Hups van Sint Catrijne,
 Bourgonje 't hooft Hups / en Ursels sterke Slot /
 Tot aen het Hups te Berm, besetten met het Krot.
 Wy sijn te saem bereydt te wederstaen haer stozmen /
 Al soumen dese Stad gelijk een Mols-hoop, bozmen ;
 Ja begten ook so lang op haerder wreed geweld /
 Tot dat ons 't bloedig Zwaerd / of Honger neder veld :
 En of het Hood-lot viel dat hier quam Hongers plagen /
 So salmen t'ons behoef veel liever Honden knagen ;
 En tot der Dijands spijt ons eygen Linker-hand /
 En houden dese buyst ten dienste van het Land /
 Daer mee wy in den nood ons dapper sullen weeren /
 So sal sijn gragen balg noyt burger's bloed verteeren.

Verdoes. Hoe sterk is men gemand ?

Capitein. Ontrent ses duysend Man ?

Beguaem en strijdbaer Dolk / dat Wapen boeren kan ;
 En Jongens sonder tal / die al de aerde werken
 Digt by het Schutters hups de Kabelijns versterken :
 Een peder is vol moet / en dapper in de weer /
 En soeken dooz haer werk / te halen Krijgs-mans eer.

Een Boer komt vluggen.

Verdoes. *A* Hupsman met uw pak : van waer komt gy soo loopen ?

Boer. Uyt water / sijn / morasch daer 'k schler in had versopen

En uyt het spaens geweld ; tot aen mijn keel toe nat

Verdoes. Waer werd gy hem gewaer ?

Boer. Digt aen 't Benthuyser-Gat.

En 't Volk van Soetermeer, wordt alle weg gedzeven ;
 Den Dpand woest en brand / en brengt het all's om 't leven :
 De Schuyren sijn verbrand : het Dee verstroyd / gedood /
 Sy breeken Hups en Hof / 't leyd alles vooz haer bloot.
 De Dpoutwe schender's saen in dode Liens onlommerd.
 Met sabels seherp gewet / met g'ronne bloed bestommerd.

Verdoes. Waer na neemt hy sijn weg ?

Boer. Kragt aen dese Stad ?

Want hy 't Noordasche Vlak al ingenomen had /
 En met een vleugel volk verwoeste al de Hupsen ;
 Sy machten haer terstond doen meester van de Slupsen.
 Daer wierd' het al vermoord / tot d'eerst gebozen kind :
 De Moeders sagent aen en werden als ontsind.
 De Maegden ober al / die wierden vast gebonden /
 En dooz het woedend' volk van 's Dpands Magt geschonden ;

Ge

Gelozpen in haer hat / en jammer lijk verbrand ;
 Soo datter veele volks verslagen leyd in 't zand :
 En soo ik in de blugt quam binnen Soeterwou,
 Op hoope ik aldaer byz beyder wesen sou ;
 Maer 't wasser al in roer : den Dpand quam marchereen /
 Om sijn gewette swaert met Christen bloed te smeeren.
 Maer 't Volk haer domme Dee naer and're plaetsen dzeef ;
 Soo datter niet veel volk tot Soeterwoude bleef ;
 Maer voegde hun te hoop ontrent de Pape-Brugge,
 Versien met halbe Lanst / met Dork en Blasters-plugge :
 En trokken wederom met grammelijc gemoed /
 En sloegen eenen trop Soldaten onder d'voet /
 En kregen groote Bupt in 't plond'ren der Soldaten /
 Maer mosten dooz de nood het alles weer verlaten :
 De Dpand quam weer aen / en dzeef dit Volk van kant /
 En heeft een Bloed-Blag by 't Papen-Meyr geplant :
 Sijn Volk by hem gerukt / de wat'ren ingenomen ;
 Tot dat daer meerder Volk van hem is by gekomen ;
 Doen wierd een Schip-Bzug voozt geheel op 't Meer gelepd /
 Alwaer dit woedend' Volk haer in het Land versprepd.

Verdoes. Waer maechen zy haer vast ?

Boer. Dat weet ik niet te seggen /

Wy dunkt zy Kroonesteyn vooz eerst nu gaen beleggen :

Ik hoozde groot gekrijt / en 't roepen was / Loop an ;

Sla dood wat adem heeft, en spaerd geen vrouw nog Man ;

En weer aen d'ander zy / was soo een Schermutsfeeren /

Men kost aen geenen end / hem niet te rugge keeren.

Verdoes. Op Leydsche Burgery ! op / op / en sla de Trom ;

En boeg het Volk by een / op dat het spoedig kom

Met volle Krijgs-geweer : 't Geschut voerd op de Wallen /

Op dat wy schielijk niet en worden overballen :

De tijd eyscht geen verloop.

Capit. Daer wel ik spoe me voozt.

Verdoes. Stel u Slag-ords-gewijs vooz Mupren ende Doozt.

Capit. A wille sal geschien. En soo zy ons bespringen /

Soo sal 'k dees staele Kaling haer in het herte dzingen. Capit. binnen.

Verdoes. En gy passeerd u weg / ik dank u vooz 't bescheid /

Dat gy my hebt gedaen in dees gelegentheid.

Boer. Wel Heerschop / ik vertrek : gy moet verwinmer blijven /

En 's Dpands felle magt van uwre Wallen dzyben. Boer binnen.

Verdoes. O dzoef benaude Stadt / ik breez vooz ongebal ;

Ik breez dat Hongers nood u onderdrukken sal :

Dog egter houw / 'k en sal niet laten blijken /

Op dat geen quade moed de Burgers doe bestwijken /

Op hoope van ontfet / maer soo het wordt belet /

Soo is het heele Land in 's Dpands hand geset.

C

Seste

Seste Opt-komst.

Duyvenvoord. Litmaet des Leydsche Raed

Duyvenv. **D**e dwoeffelijken Staet / en groot benaentude tijd /
 En Burgerlijck geschrey / verspreyt sig wijs en zijd :

Ik sie een groot ellend in Leydens Kamer schijnen /
 En Burgers in het nat haers Craenen schier verdwijnen.
 O LEYDEN! hoe 's u Ziel met wee en ramp belaan :
 Wie sal uwo helper zijn / en uwen vrand staen ?
 Helas ! wie sal het doen ? wy kunnen 's vrand's magten /
 Dooz zwakhed niet weerstaen / maer moeten dooz de kragt en
 Van 's hongers zwaerd vergaen. O gzulvelijck dood !
 Sult gy ons knager zijn in Oorlogs barste nood :
 O LEYDEN ! sie wat dat u Wallen komt benautden ;
 Een Gier die 't Inge wand en bloed u sal behauden.
 O Wees ! en dwoebe Weede ! bedrukt tot op het hert /
 A eerst beklagen bzeugd veranderd weer in smert.
 Wy zijn nu weer omringd van Albaes wzeede honden /
 Zy snakken naer ons bloed met goddeloose bonden :
 Geblasen in het Ooz dooz Sathans boose list /
 Die na des Menschen Ziel gestadig haekt en bist.
 O wzeede Oyr annp ! Wat sal men nu hier kiesfen /
 Het langsaem Hongers zwaert / of Goed en Bloed verliefen
 En vallen in de hand der Moorders fel en wzeed :
 En setten Stadt, en Landt, en Vryheydt, in het leed ?
 O Heen ! wy willen eer van Honger hier versmagten /
 Als 't ongetoimde volk haer ongena vermagten :
 Wy hebben noch een Hoop / een Hulp / en Coeberlaet /
 Waer op men bouwen mag / en vastelijck op staet :
 Die Pharo's stotkig hert / en al zijn krijdd're knegten
 Op 't Roode Meyr verwon / doen hy de stromen slegten
 En Ameleck bebogt / en sloeg hem gantsch ter neer
 Die is ons eenig troost / ons Schild en scherp geweer.

Vander Werff. Duyvenvoord. Raephorst. Broekhoven.

Vander Werff. **O** dat het Hongers zwaerd / 's Lands hoop niet kom dooz
 bzeeken /

So 's noodig dat wy van 't gotal der Menschen spreken ;
 En hoe lang dat het Gaen / met scerp en schaers gebeel /
 's Lands oozbaer strekken sal / terwijl het in 't geheel
 In ons bewaring is ? Men laet ook Os en Schapen /
 Ja al wat eetbaer is / doen soecken dooz ons knapen /
 Tot boozraed in den nood / en boegen hier by een ;
 Op datmen al het Volk kan spijfen in 't gemeen.

Duyvenv. 't Is al gelijk besteld / en ook by een gedragen ;

Maer

Maer 't Burgers dwoef geschrey had schier mijn moed verflagen
 In 't aensien van 't gesmeek / om hare eetb're waer
 Te houden / maer 't most boozt : en na het by malkaer
 Op 't Stad-hups was gebragt / soo heb ik daer bebonden /
 Wy d' hondert seben last / tot beerten duysend Monden :
 Helas ! te weynigh Gaen / om een omringde Stad /
 Te voen in Oorlogs ramp ; en wagten 't open pad /
 Op hoope van outset / Men moet van honger sterben /
 Of Leyden tot een pupn van Spanjaerds sien verderben.

Raeph. Soo is het nu gesteld / wy staen in groote bzeesen /
 Indien wy weer stand doen daer geen gena sal wesen :
 't Waer (na mijn oordeel) goet te smeeken om gena ;
 Want soo hy Meester word / komt bidden al te spa.

Broekh. Spreek niet van goe gena om Leyden op te geben /
 Des Spanjaerd Ced is wind ; hy sal in 't moozdig leven
 Al eben dapper gaen ; hoe deed hy Rotterdam /
 Daer hy dooz goet verfoek met 't Leger binnen quam ;
 En alsoo ras de Markt van hem was ingenomen /
 't Is haer dees sotte hoop wel jammerlijck bekomen :
 Hy dood de Burgery met Swaerd / met Duur / en Tonw ;
 Zyn moozd-lust groeyden aen / en spaerde Maegt noch Drouw :
 Tot Haerlem desgelijck beel Burgers zy verbzonken /
 Soo datter wel ontrend ses honderd zijn verzonken /
 En ook tot Oudenaerd / en Paerden in de Stad /
 Dat dese Vader beuls toen setten in een Mat
 Van Burgers Craen en Bloed / en Zurphen niet verschoonde ;
 Zyn woord was al / Sla doodt, gelijk hy daeg'lijck toonde
 Met godloos Moozd-geweer : zyn woord is nu Accoord,
 Maer zyn verbalschte Schzift houd al van Swaerd en Koord,
 Al blinkt het Hser schoon / het laet niet zyn verroesten ;
 Betrouwt u vrand niet / hy laet geen Moozd nog woesten :
 Al looft den vrand veel / hy bischt met scherp venijn /
 Dat schoon booz 't ooge lijkt ; maer grouw'lijk is in schijn.
 't Is (na mijn oordeel) best een vast beslupt te maecten /
 Te heeren van de Stadt zyn Moozden / Stozmen / Blaken :
 Hier diend een Ced gedaen dat elk in zyn quartier /
 De Stadt getrouw sal zijn : tot dat het alles hier
 Het uiterst heeft verwagt ; en dat geen hoop van magten
 Hier meer te wagten is ; soa moet men dan verwagten /
 't Gen en ongena dat ons den vrand toond :
 Wy woorden eben niet 't zy nu of dan verschoond.
 Raeph. Wees raed bevald my wel ; laet ook de Burgers zweeren /
 Dat zy van Muer en Wal den vrand zullen heeren :
 Volboeren wy het stuk tot dat de laeste Man /
 Verzwaekt dooz Hongers zwaerd hem niet meer weren kan.

C 2

Vande

Vander Werff. 't Verbond moet zijn volbragt / kom laet ons hier te sa-
 (Op hoope van Ontset) dit onder ons beramen ; (men
 Geen breeffelijker straf heeft Leyden opt verwaagt /
 Als dat men dooz het Stael of Hongers zwaerd versmagt.
 Al is ons Dijk en Weg en Water-pas benomen /
 Godt han het haest ver sien / en weer Ontset doen komen.
 Die ons naer 't leben staet / loop licht zijn dood te moet ;
 Terwijl hy 't binning Zwaerd wil domp'len in ons Bloed :
 't Fortuyn loopt wonderbaer / wil hy de Stad verdelgen /
 Soo moet hy eerst ons Bloed / en aller magt verfwelgen ;
 Die burgers angst verjaegt / verwind de meeste stryd /
 En midden in 't Gebegt de minste schade lijd.

Duyvenv. Tot welstant van ons Land / en Godes Kerck ter eeren /
 Soo voeg u by 't Geweer / op dat wy samen zweeren.

E E D T.

W y zweeren Goed en Bloed tot bryhepd van het Land /
 Dooz Godes Heplig Woord / en Staten onderstand :
 De Spaense Opramp van onse Muer te keeren ;
 Tot dat de laetste man naer lange tegen weeren /
 Heel macht'loos af gestoot / zijn kragten en gewelt /
 Dooz 't Swaert of Hongers nood ter aerden is gebelt.
 Soo straf J E H O V A ons / soo wy 't niet naer en komen ;
 En wil ons naer verdienst van onse werken loonen.

Raeph. 't Besluyt dat is nu vast en bondig hier gemaect /
 Een pder dyaegt nu soz dat Leyden wozt bewaect ;
 Soo God ons nu behoed dooz stozmen ende loopen /
 Dooz aenslag of berraed / staen wy op goede hoopen /
 Dat naer een lang Beleg wy krijgen hulpe en magt ;

Sold. Daer haet gewelt noch list als God haer Hepr verkragt :
 Men maect de Stad vol moed by Dammende Knechten /
 Om als 't de nood vereyscht / Victory te bebegten ;
 't Moet aengedzeven zijn / alwaer 't hier droef gestelt /
 Soo moet men ebenwel doen wederstaen 't geweld :
 Want soo het Hoof bezwijkt / en laet de moed verballen /
 Het Lijf versugt hem ook / en smelt tot niet met allen.

Sold. Mijn Heer / 'k breecs dooz berraed / hier heb ik op de Wal
 Gebonden desen brief.

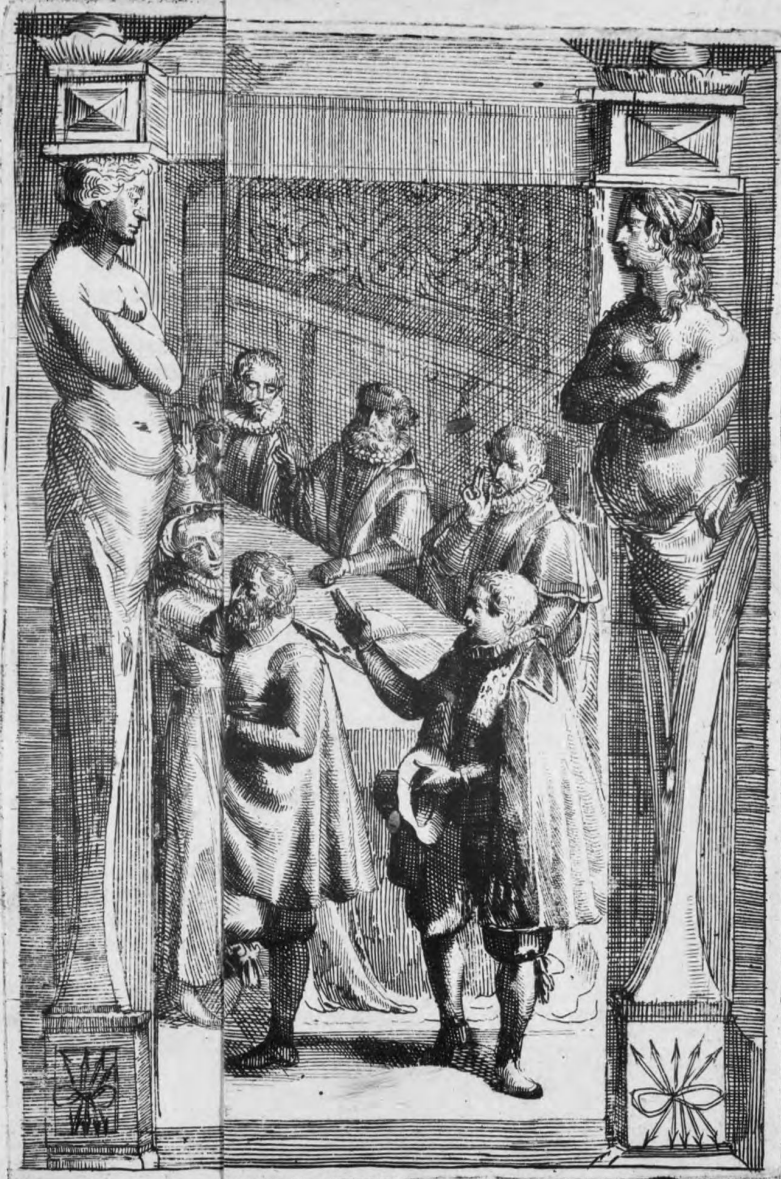
Duyvenv. Wat of dit wesen sal ?

Raeph. Kom / breektse spoedig op / en laet den inhoud lesen /

Broeckh. 't Is 's Dyands Zegel-merk / 't sal uyt het Leger wesen.

Duyvenvoorde leeft.

I K Baldeus, Soon van den Hertog van Alba, eyscht uyt last van sijn Ko-
 ninklijke Majesteyt van Spanjen, Leyden met den aenkleve van dien, op
 genade en ongenade in onse handen, ende dat in 't korte te resolveren, son-
 der meer als dry dagen dytstel te nemen : ende soo uwe hartnekkigheyd dese
 voor-





voorstelling verwerpt, sal ik naer uwe verovering al uw' Burgers door het scherp mes van Justitie laten passeren: want soo onmogelijk als de starren aen den Hemel zijn te bereyken, soo onmogelijk is de Stad door Menschen handen te ontfetten. Dus laet u hardnekkigheyd geen oorzaak van uw' bederf zijn.

Beraed u in tijds.

O vreesfelijke brief waer booz een pder schrijft!
 Waer booz dat Holland schreyd / en schier in 't bloed verstikt:
 O omgeringde Stad! met dzuk sag ik u tranen /
 Coen dese Vader-beuls booz uwre Wallen quamen;
 Die als het ongediert steeds zwieren ober al /
 En soeken 't laeuwe bloed te tappen upt u Wal.
 Ja / hongeren na 't nat van Burgers Bloed'ge tranen /
 Om haer bloed-gierig hert met lust daer in te banen.
 Maer neen: soo lang dees Arm aen 't Lighaem is gevest /
 En ons maer soberlijck den hunger word geleest /
 Zoo sal hy nimmermeer (soo God ons spaert het leven)
 Ons dwingen met geweld / om LEYDEN op te geben.
 Wy sullen noyd verstaen tot overgaen der Stad /
 Booz ons het Zweed en Bloed booz 't Sward is afgemat.
 Brockh. Wat dunkt u Heeren dan / hoe lang het graen sal strekken?
 Wat sober uptgedeelt / sal soet en suer verwekken:
 Want tast in u gemoed terwijl men schryben sal
 Men ons Groot-Mogend Vorst; op dat ons ongebal /
 Met hulp van Godes hand / bzing wederom verblpen:
 V. Werff. Vier maenden staen nu vast / en meerder mag 't niet lpen.
 Zoo stapme merkelyk de bitt're doot te moet.
 Raeph. O Haerlem! dooz u Dal smaekt Leyden soo een roet.
 Dien dag dat uwre Wal en Burgers neder-bielen
 Dooz 't Spaens verbloekte volck / die 't alles ging vernielen
 Berreuren wy nu nog! had nu d'Oranje Vaen
 Tot Spanjaerds spijt / ons bzeugd op uwre Wal gestaen /
 Wat aengenamen hulp waer dan booz ons geboozen!
 Maer die 't al hoeden wou / heeft nu het meest verloozen.
 Dan nog / soo dit bestupt ten besten ons gelukt /
 Zoo hoop ik den Cyran van ons sal zijn gerukt.
 Gy Heeren dit bestupt nu dad'lyk aen de Staten
 De weet moet zijn gedaen / op dat sy niet en laten
 Te naderen de Stad / en soeken met geweld
 Den onbetoomden Draek te drijven upt het Veld.
 Duivenv. Men preest de Brieven boozt / op dat sy ook beginnen /
 Men wind een groote stryd / soo men-dees-tijd mag winnen:
 Een pder hoed sijn Muur / en wagt op goe bescheyd /
 En soo met hoop van troost een blpen uptkomst beyd.

Sevenste Opt-komst.
L E Y D E N.

Wat lijd mijn Ingewant? wat krupt'er dooz mijn leden?
 Elk lid dat klopt en beeft van boben tot beneden/
 En 't bloed bedzoefd mijn ziel / soo dat mijn bange hert
 Naer Adem haekt en trekt in 't midden van mijn smert.
 Maer laes! een binnen-strijd van 's abonds tot den morgen
 Houd sig met eygen strijd in 't Lighaem vast verborzen /
 Om dat ik (teere Maegt) nu onder Wolven sta /
 En als 't verdwaelde Lam verwaagt haer ongena.
 Maer blugt ik nog in 't lest van dese wreedde Wolven;
 Hoe hebben sy my nu in hare Kring bedolven?
 Hoe kom ik weer ontfet? wie helpt my upt den druk?
 Wie begret dooz mijn kans / en stur mijn ongeluk?
 Ach! wierd' ik maer gelaest / wat sou 't my bzeugde wekken /
 Wat sou daer sugt en druk upt mijne ziele trekken /
 En dat mijn Ingewand liet vallen zijn verdziet?
 Maer laes! de hoop is zwak / en eygen troost is niet:
 Den nacht is ook mijn dag / 't moet al gestadig waeken
 Met woelend' Ingewand; dat sehier vergif wil bzaeken /
 En spoutwen niet als Duer / op dat de Wolven wreed /
 Verschrikken van 't geblaek / en niemand nader treed.
 Maer laes! ons tegenweer dat mag heel weynigh baten /
 Zy zijn te vast bepaeld / en willen niet verlaten
 Het geen zy booz een Prop besetten ober al;
 Maer soeken 't dooz haer List te bangen in de Val.
 Daer hoekt ik Oozlogs-roon / dat sal my nader komen /
 Het pffelikh geklank komt rupffchen dooz de Boomen:
 Wat of het wesen sal? het sehaterd in mijn Ooz /
 Ik hebe booz de klank / dog neyg my tot gehooz.

Binnen.

Achtste Opt-komst.

Carion met een Trompetter

*Verdoes antwoord op de Wal.*Verdoes. **W**at is 't dat gy begeert?Carion. Ik eysch van 's Konings wegen
De Stad in mijne hand.

Verdoes. Uw eysch komt niet gelegen /

Wy geben Stad noch Land in 't Moozdenaers geweld.

Carion. Daer is gena booz u / soo gy u reed'lyk steld.

Verdoes. Gena! gelijk gy 't land hier ober al bereerde /

Carion. Om dat sy haer te streng met groot berraed verbeerde;
Den Hertog heel vergzamt / ontoomde Konincklyc magt /
En strafte d'hoonder soo die hem soo weech'lyk agt.

EN

En soo gy niet en wilt / het jong gebooren Kind

Dan ook niet leven sal / indien men u verwind.

Verdoes. Eer top het op de hoop van uw gena sou geben /

Zoo zwaepen wy het Swaerd tot 't eynde van ons leven:

Ja sullen vol van moed / soo lang u wederstaen /

Tot dat den laersten Man zijn leven is vergaen.

Dan / dog wy hebben hoop om upt komst te verwagten:

Zijn Hooghepd sal men haest hier binnen sien vernagten.

Carion. Wat upt komst wagt gy dog? Het Leger is ter neer

Geflagen en verwoest / haer magt en kan niet meer

Versamelen by een: haer Daendels zijn gewonnen /

En 't meeste Volk gebaen.

Verdoes. Dat hebt gy Gyp versonnen /

Wat meend gy dat wy hier booz logens zijn verbaerd?

Ik weet zijn Hooghepds Magt is niet by een vergaerd.

Gy Hel-hond / boozt van hier / gaet naer u Moozdenaren /

En seg de Opper-beul met al zijn boose scharen /

Dat hier nog krupt en Lood booz hem ten besten is.

Vertrek hier ook van daen / eer ik mijn gramfchap flis.

Carion. Ag Burgers! dit gehoon dat sult gy u beklagen.

Verdoes. Ik seg dat gy vertrekt / met u verbloekte lagen /

Of dit past op uw komst.

Carion. Dat bzeek u namaels op;

Dit Swaerd dat eyscht dooz wzaek te kloven dooz uw kop.

Verdoes. Ik seg dat gy vertrekt: ik raed u nu ten besten;

Want soo gy langer toeft / soo sullen dese Deyfen

U Galg en Dood-kist zijn. Daerom sie wat gy doet.

Carion. Blijf hard / en stap uw Dood tot uwten hoon te moed. binnen.

Negenste Opt-komst.

Baldeus. Carion.

Bal- **H**oe wzeek ik dese spijt ten vollen naer mijn wenschen?

deus. Hoe sal dit gzuw'lyk hoon dooz wzaek dees Stad verflenschen?

Hoe sal ik dooz mijn Swaerd / dooz dese blugge hand /

Den hoonder sneubelen doen / en woorgen met den band:

Op dat hy weet dat hy soo vzoomen Prins ging schelden;

Ik zweer by dit gebied / dat ik het sal vergelden.

O spijt! verbloekt beschepd / die my mijn moedig hert /

Soo dapperlyk vergzamt / en mijne Degen tert!

Hoe derft gy boos bedrog / soo smadelijk hier spreken?

Daer ik u heb omringd / en gy niet upt hond breeken:

Of woost'len upt mijn hand. O groutwelyk bestaen!

Maer dees gewette Kaling die sal het effen slaen.

Maer 't schijnd sy zijn bewust hoe listig wy eens schreeven /

Om soo de Wet en 't Land de steek des doods te geben.

't Was

't Was onder goedhepds schijn / het geen wy riepen soet:
 Ons Vorst dorst na de Vreë, maer niet na menschen bloed.
 Men schreef / sie wat gy doet / waer Vrouwen ende kinderen /
 Uw Ophêp is gereed; sie niemand sal men hind'ren:
 Van / dog zy zijn soo hard als d'alderhardste steen.
 Maer 'k sal naer hozen tijd wel van haer boesem kneen.
 Carion. 'k Sprak / Burgers sie booz u / gy sult het u beklagen /
 En scheld de Dozzen niet / maar wilt met hun verdragen /
 En ondertast de saek: maer 't antwoord was gy Field /
 Vertrek terstond van hier eer u mijn hand vernield.

Baldeus. Derfet u ongebal; want naer verloop van woeken
 Sult gy dit sinaed'lijk hoon ten vollen konnen wreeken /
 Zoo hoeld u waek-lust dan aen dese Lasteraer /
 Wanneer d'hardnekkigheyt des Ketter's allegaer
 Sal springen booz het hoofd; dan sal Pozuyn weer swaepen
 Dooz ons ontwinb're magt; dan sal het Kat verdraepen /
 En maepen Lijh op Lijh / tot dat het Swaerd verkompt /
 En 't lang gedrepgde bloed der Stad is uyt gepompt.
 Geen schelm stuk / 't zy hoe vals gy die ook moogt versinnen /
 Indien het dienstig is om dese Stad te winnen /
 Geef ik u volle magt; hrouw Menflag en Verraed /
 En pars de stel uyt 't Lijf die u naer 't leven staet /
 Zoo sal men tot ons eer; om 't hoogste Lied te singen /
 Het Ketter's hard gemoed met d'Inquisici dwingen:
 Want 't is een vreeselijh volk / die altoos met geweld /
 Sig selven (waer het kan) in Heerschappye steld.
 Dus steld nu goede wagt / en laet geen wegen open /
 Op dat des Dyands magt geen Schanffe af komt loopen /
 Zoo word haer moed gestut / en dyk verteed haer Stad /
 Wy sullen haer in 't hozt doen beven als een blad.

Carion. Om naer 't gewenschte heyl in 't hozte te geracken /
 Zoo laet ons aen dees weg een vaste Schanffe maeken:
 Want 'k hebbe hier verspied / hoe datter veele Lien
 Van Wardoës / Koolen Graen / en Dozzen versien /
 Al sluppend' by de nacht besiruypen zy de wegen /
 En plukken al 't Gewas van 't geen daer is gelegen:
 Zoo word de Stad versien met Pleuw-gewasse fruyt /
 't Schijnt dat het in 't gemeen gegeben is tot buyt /
 Het welk ons schaed'lijk is; wy moeten daer op letten /
 En stadig in het Land Soldaten neder setten /
 Op dat haer niemand meer sig selven soo verstout /
 Die hem by dag of nacht meer op het Land ont'houd.
 Wat dunkt u van het stuk?

Baldeus. 't Is van u wel versonnen;
 Ik wil dat aen de Schans sal dadelijk zijn begonnen /

Zoo sal men met geweld betoomen haren loop /
 En bzingen by het Gzoen / Geschut en Lood te hoop.
 Gae / boer gy hier het Volk. Ik sal u hier vertoeden.
 Het maken van dit werk sal Leyden soo bedzoeben /
 Dat sy dooz grooten angst en soo een ongebal
 Niet weten hoe sy ons van haer nog keeren sal.
 Ik sal hoe langs hoe meer haer Wallen soo benaewten /
 Dat sy haer bleesch en Bloed dooz honger sullen knaewten:
 Ja / worden soo verzwakt / in hare Hongers-nood /
 Dat zy wel jammerlyk dan roepen om een brood.
 Ik schzoom geen tegenweer van buyten nog van binnen:
 Wie sou soo grooten werk seer sterk van Volk verwinnen?
 Wie had soo stouten hert te vallen op ons magt:
 Te maeken het Geschut / dat dooz zyn gzoote kragt
 De stoutste wijken doet / hoewel 't met diepe Gzagten
 Is dapper op gewerkt: wat baet dan stozm van kragten
 Te wagen booz de Stad? het welk haer niet en baet /
 Als al haer volk verspeld / dat haer nog zwakker maekt.
 Daer komt den Krijg-held aen die met zyn Mayors handen
 Zoo dapper heeft gekampt in 't rooven van de Landen /
 Het schijnt tot 's Konings Cer loopt pder in de Dam /
 En maekt den Adeldom onsterffelijh van stam.

Carion met Soldaten.

Carion. **S!** tred in dese Schans / en strijd als wzeede Gieren /
 En dwing u Dyand soo / dat hy in geen manieren
 Kan komen op dit Land. Loop dapper op hun an /
 Maek dat niet een van hun uw Swaerd ontkomen kan.
 Weest altijd op u hoed' en dwingse in haer Wallen
 Te blijven / sie ook toe dat sy nu ook niet vallen
 Verrad'lijk in u Schans; een pder quyt zijn eer /
 En maek met dapp're moet te passen op 't geweer.

Baldeus. Maer tot versekering sult gy dit gouberneeren:
 Een Bende sonder Hoofd en kan geen aenbal keeren.

Carion. Ik voegme naer uw wil / laet 't byplijh op my staen /
 Gy moogt naer uw Cent gerustig heenen gaen. Baldeus binnen.
 Waek op / ik hoor geluyd: het is hier segt geschapen /
 Op Mannen / in 't Geweer. Op / Wapen! Wapen! Wapen!

Leydsche Burgers vallen uyt, en veroveren de Schans.

Leydf. B. **S!** La dood! sla dood! sla dood!

Carion. **Og** Mannen geef gena!

Een pder hoed sijn Lijf.

Leydf. B. Uw smeeken komt te spa.

't Sa Burgers / weerd u nu / en laet de moet niet saken.

Spanj. **O** schandelijk gebegt! uyt ons gemaekte **W**akken
Zoo schandelijk verjaegd?

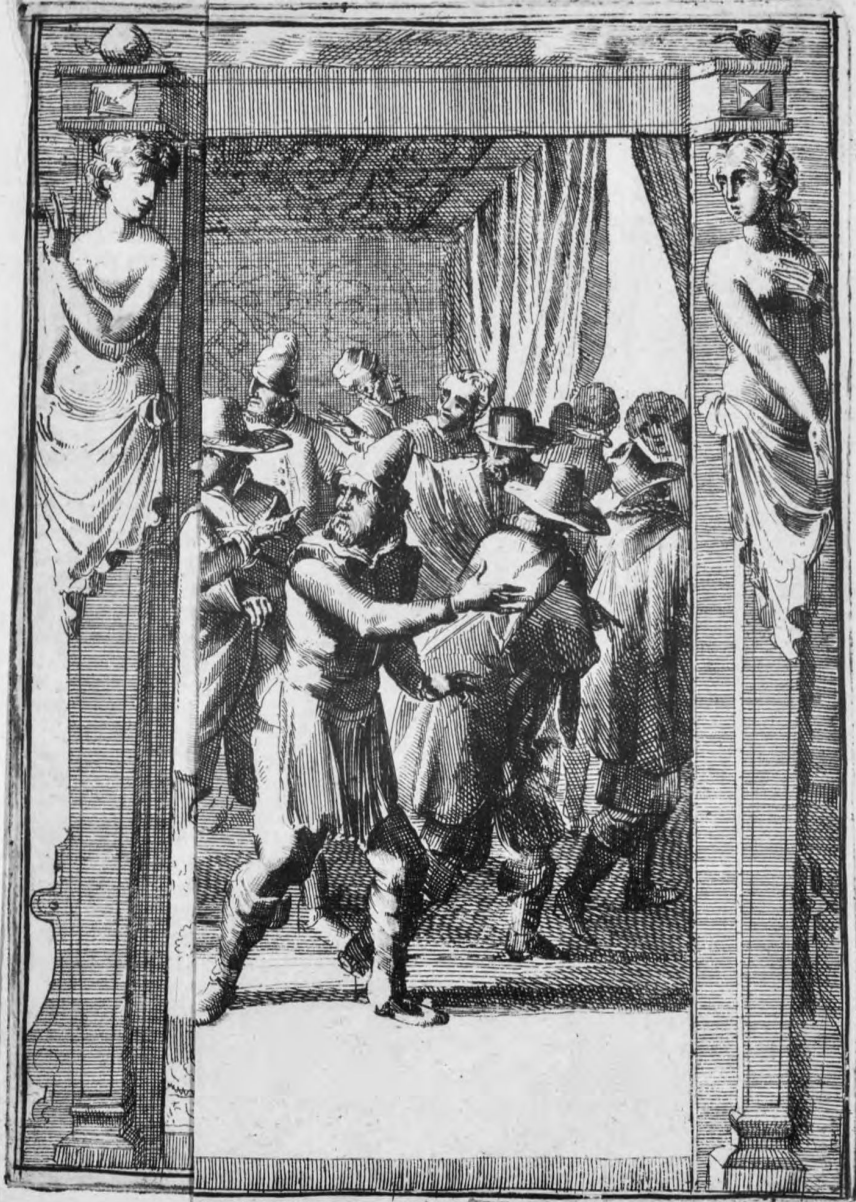
Leydf. B. **S**la dood! wie in de Schans
Nem in de **W**apens houd / verdienst is dese kans:
Deess t' saem gerotte gupts zijn t' harer schand gebloeden /
En laten in haer blugt wel by de vijftig dooden.
Du is het vzugtbaer Land een roof booz alle Man /
Een pder haelt soo veel als hy maer dzagen kan.

Chienste **D**yt-komst.

Burgermeester vander Werff.

God hielp ons wonderbaer! ik moet sijn daden loven /
Dat hy / tot roem van ons / den Spanjaerd heeft verschoben /
Geslagen op de blugt / vermozfeld met het stael /
De rest nog in de blugt gedreven altemael /
Tot in haer **C**renchement en opgegraven **W**allen;
Alwaer sy heel verschrift ter neder zijn geballen:
Zoo dat dit Spaensel gedrogt niet hebben weer bestaen
Te naeken aen het Land / of aen de Schans te staen;
Sy bloden als het Sand dat dooz de wind moet stuppen /
Dat valt / en rijst en bliegt en oberhoop moet schuppen /
Zoo ging 't met dit gedrogt; maer **V**ader mogt ik sien
Dat sy dooz uwre hand van Leyden moesten blien /
Zoo was ons angst / en nood / en kommer afgenomen /
Zoo quam uyt uwre rots 's Lands **D**yphepd weder-stroomen.
De welstand rees weer op / de **S**tad die baerde vzeugd /
De **K**inders slap en slaelt / die smaekten weder jeugd:
Maer 't voedsel van de **B**oost nu droebig weg moet droogen
Dooz zwaren **H**ongers nood / soo dat men 's **M**oeders oogen
Siet sinken in het **H**oofd dooz traentjes die sy laet /
Om dat haer **S**upgeling in sulck een droefhepd staet.
Deel **M**aegden uyt geteerd / die siet men loopen dwalen
Dermond hier aen de **D**est / om een'ge spijs te halen.
Hoe stond ook 't volk in roer / doen wy van onse **W**allen
Ons **B**urgers in de **S**chans der **S**panjaerds sagen vallen?
Doen hoorde men de vzeugd weer galmen in de **S**tad
Dat pder schier sijn quael dooz vzeugd vergeten had?
Dooz bragt men nieuwe vzeugd / die dooz geweld van **M**annen /
Digt in des **D**pands oog doen waren aengespannen /
En plukten al het goen dat op de **L**anden was;
Van **W**oort'len / **K**ool en **F**ruyt / het geen daer meerder was.
Dat was daer toen een stryd? men kost geen **V**olk versaden.
Een **D**rouw seer ongeschikt stond tot de heel geladen /
Sy viel ter **A**erden neer / en siktten op der vaed /
En hier haer leven soo ellendig op de kraet.
Wie of daer komen sal?

Drie



Miijterey.



Welhamers van de Stad / die haer sich niet en schamen
 Te schelden haren Raed: wijk boozt uyt dese Zael /
 Eer ick dooz grammicheyd met 't Zwaert u achterhael. Rey binnen.
 En sal ick nimmer rust naer 't lijden opt genteten?
 Hoe lange sal de twist hier noch in volheyt blieten?
 Hoe lang sal 't slang gespoog gestadich zijn op my?
 Ondankb're Onderdaens / die ik noch steeds beby /
 Van 't heploos Spaensche Juk: en byeng mijn lijf en leven
 Soo dikmael in de nood / om nimmer op te geben
 De Stadt in 's Dyands hand: dus woord men nu geloond;
 Dus woord men nu gebierd; dus woord men nu verschoond:
 Dit's booz mijn trouwe dienst / maer 'k zwoer by vuur en aerde
 Dat ick uproepen sal die desen oproer haerde /
 Tot aen het laetste end; en houden soo een toom /
 Dat niemand opt weer rept van eenig Pape-droom:
 Die met verraderij van haer verbloekte schyben /
 En bals gemengde gift het volk soekt aen te drijben.
 O Judas bondgenood / spuyg by u bals venijn /
 En tracht naer 't kupsche bloed / u hand en sal noyd zijn
 Verwoeders van ons volk; maer dooz Godts magt'ge handen
 Sult gy met u gebloed / u (tot u gzoote schanden)
 Noch overwonnen sien; uo Heyr is sonder magt:
 A heploos wapen turg is meestendeel verkragt.
 Ha duldeloose pijn! wat spook komt my doch quellen?
 En tast naer 't Leydsche bloed? my dunkt dat my de Helle
 Dees twist geoffert heeft: Ja datter eenen steen
 Den Hemel daelden af / hy viel op my alleen
 Ach! waer mijn Ziel gestort / soo hadd' ik dees ellende
 En droefheyt niet gesien! maer waer ik my nu wende
 Ik vinde nimmer troost: hy quijt sich als een man /
 Die 't rasende Gemeent in stilte byngen kan.

Eerste Opt-komst.

L E Y D E N.

O Droebige ellend! wat ramp komt my bestrepen:
 Nu my het Hongers zwaert en Pest soo veel doet lyen:
 Mijn ingewand verteert / mijn herte klopt en slaet /
 Dat dooz den Hongers-nood hoe langs hoe meer vergaet.
 Helas! 'k ben bukten hoop / nu ik de doode Lijken
 Sie leggen op de straet; geen Pest verschoond de Lijken /
 Nog Wijzen hoog van moed; maer sterben ober al
 Ontelbaer van mijn Volk / soo datter binnens Wal
 Meer sterben van de Pest / als Hongers zware plagen /
 Zoo veel dat nu het Volk de Lijken niet kan dragen /
 Of hoeren onder d'Aerd: Ja blijven op de straet

Dooz zwakheid leggen neer / en sterben op de daet.
 Dees plagen zijn wel groot / maer nu komt daer noch hoven
 Apt d' Herde d' hellsche twist / en soekt my te veroveren
 Van 't loffelikh Staten dienst / en hitse de Gemeent
 Gestadig op de loop / al zijne vast bereent :
 Het staetse weder los dooz een bedrog van schrijben ;
 Zoo dat men nacht op nacht moet in de Wapens blijven.
 O endeloose druk ! hoe parst gy nu mijn Kroon :
 O Pest ! o Hongers-zwaerd ! wat bzoutod gy al veel Doo'n ?
 Men siet hier als de Son heel onder is gevallen /
 Veel Maegden heel vermout / die stadig om de Wallen
 Gaen soeken hare kost aen eenig Kat of Hups /
 Of byl omutte spijs en dzagen in haer hups /
 En eeten 't gzaeg met smaek ; Ja selfs de zwanger Dzouwen /
 Die 't leven met die spijs soo moeten onderhouden ;
 Zoo datter veele zijn van Dzouwen die de Druyt
 Verteert is in het lijf dooz hongers zware sugt :
 Ja ook de Dzouwen selfs / die met haer kleyne schapen /
 Des 's abonds zijn gesont / en smorgens zijn ontsapen :
 De Man / die zijne Wagt des nagts heeft uytgestaen /
 Wil dooz vermoepheyt hem tot rust begeben gaen :
 Hy komt dus in zijn Hups / maer bind een dzoeffikh lpen ;
 Hy bindt zijn Dzoutwe dood / en 't kind aen bepde zpen /
 Gestorven in den arm : daer staet de man verschrilt /
 En wenscht dooz dzoeffenis met haer te zijn verstant :
 Hy word geheel ontsielt / als dol / en uytgelaten /
 Hy roept / hy tiert / en schreeubt / en loopt dooz steeg en straten ;
 Als of hy sin'loos waer : hy kilaegt het alle man :
 Maer bind geen heul noch troost dat hem genesen kan.
 Wat hoor ik booz geluyd ? Ik hoorze een naer krijten :
 Sie hier een Schoufpeel aen / sie hier malkander smijten
 Om eenig Kotte aes : sie dese kinders aen /
 Die aen een Paerden huyl hier soo te trekken staen.
 Sie hier dit kleyne kind / hoe sit het daer te knauwen
 Aen 't Hoofd al van een Paerd ; en kan het niet verkauwen
 Of zwelgen dooz de keel. O dzoebig Hongers-nood !
 Hoe meenig brengt gy aen een ontpdige Dood ?
 Wel eer ging d' Ruyter waegt 's nagts binnens wallen dzaben
 En stutt 't vergaderd Volk / die sig op straet begaben /
 En dwong haer op de daed te seggen wat zy daer
 Dus eenig in de nacht bestoten met malkaer /
 Sy dan met quaet gelaet en wederspannig spzeeken
 En willen haer geleen niet booz de Ruyters bzeeken ;
 Maer willen 't vals pardon aennemen met geweld /
 Dat ons Baldeus hier soo vals heeft boozgesteld.

De

Drie klagende Burgeren.

Eerste Hoofd der Leydsche Staten !
 Burger. Hoe lange sult gy ons in dees ellenden laten ?
 Hoor naer u Onderdaen / en zijn te zwaren kruys /
 Die dooz den Hongers-nood , zijn Dzoutu nu dood in hups
 Ellendig liggen bind : mijn kind'ren booz de deure
 Die lekken uyt de goot met een zwaer-moedig treure.
 Ag ! mogt ik nog met haer / als den verlooren Soon /
 Mijn leven boen met dzaf ; maer laes ! 't is ons verboon
 Van Spanjaerd / die ons nu naer ziel en leven putten /
 Wie sal ons nu boorzaen booz meer onheyl beschutten ?
 O desperate tijd ! die Ziel op Ziel verboerd /
 En daer het Spaensche Juk soo listelikh op loerd.
 Tweede B. Ag trouwe Burgers heul ! laet uw verfiende oogen
 Op ons ellendighed dog eenmael zijn getoogen :
 Het alderhardste Hert / al was 't van stael gesmeed /
 Het wierd dooz ons ellend tot dweeheyt sagt gekneed.
 Kom met een groote Schaer / besie de dzoebe zuplen
 Mijns Hups / daer gy 't gekerm / en al te nare huplen
 Menschouwen zult : mijn Dzoutu die eerst beballen was /
 Lag in een groot ellend ; maer naer een dag / soo ras
 Sy maer begon te staen / soo is sy heen gekroopen /
 En sogt haer voedsel doen in byle vulnis-hoopen /
 En liet alleenig 't hups haer jonge zuppling /
 Dat dooz ellendighed de Zeps des doods ontfing.
 Ik kom met haer in hups ; sy wierd dooz schrik bebangen /
 En bzach de Ziel uyt 't lijf met tranen op de wangen /
 En roept / o Man ik sterf ! sy geeft een snak of twee /
 En roerd haer verder niet / en leyd nog op die stee.
 Ik stond dooz rouw verbaest / en wist niet wat te maeken.
 Ik kon in lange tijd mijn Dzoutwe niet genaeken.
 Dus kom ik nu om hulp / uw reed'lykheyt is groot /
 Ep ! Balsend mijne wond in mijn bedzoefde nood.
 Derde B. En ik / na dat ik ook was van de Wagt gekomen /
 Heb ik aen Pankraes Kerk een dzoef gesigt vernomen /
 Mijn kind'ren alle dzie / die lagen booz de deur /
 En lekten 't gronne bloed gedzeben dooz de scheur /
 Dat Slagters binnens hups van Paerden lieten loopen /
 En schepten 't in haer Hoed / dat sy dooz hunger soopen.
 Helas ! naer dit gesigt soo vond ik zwaerder kruys /
 Mijn alderwaerste Dzoutu die bond ik dood in hups :
 Sy sat op enen Stoel / haer handen stijf geladen
 Met Vellen van een Paerd : O Swaerd van ongenade !
 Wat bzogt gy my verdziet ! o Man ! sie ons ellend /

D 2

Hebr

Hebt gy een Christen hert / dat Christen hert erkend /
 Erbarm u over ons / aensie ons droeflyk liden.

V. Werkf. O droefde Burgerp! hoe kan ik u verblipen?
 Daer vzeugd nog hoop en is / wat wilt gy dog van my?
 Wat kan ik hier in doen / dat u tot vzeugd gedp?
 Is u ellende groot? Godt (hoop ik) sal 't versagten /
 Gy moet (naer tegenspoet) een soet verblipen wagten.
 Godt straft nu onse sond.

Derde B. Ons dyuk is laes te groot.

V. Werkf. Ons sonden zijn booz God nog zwaerder / klaer / en bloot /
 De straf die is wel zwaer; maer groot is Gods genaden /
 Nog grooter is de deugd van zynen vrome daden
 Die hy bewesen heeft; wanneer het hem behaegt /
 Soo is des vprands magt wel haestig weg gejaegt.

Eerste B. De tijd valt ons te lang / men sie de noot vermeerren /
 En 't lang geboede Bloed dooz Hongers nood verteeren.
 Men loopt nu by de weg / en soekt de spijs op straet
 Dat lang vertreden is: 't is over al / wat raet?
 De kassen die zijn leeg / het Magschap is vergeten /
 De Brouwerpe leeg / den Bakker heeft niet 'eten.
 Den Adelijken staet / die 't eer in volhepd had /
 Die soekt (dooz Hongers nood) haer kost aen Hond en Kat.
 Den arm gemeenen Man / die hind men by de wegen
 Met Kind'ren dood ter Aerd / dooz Pest ter neer gestegen:
 De Burgers zijn te zwak / om al de doode Lien /
 (Gelyk 't behooslyk is) met Aerde te versien.

Vijfde Vertooning.

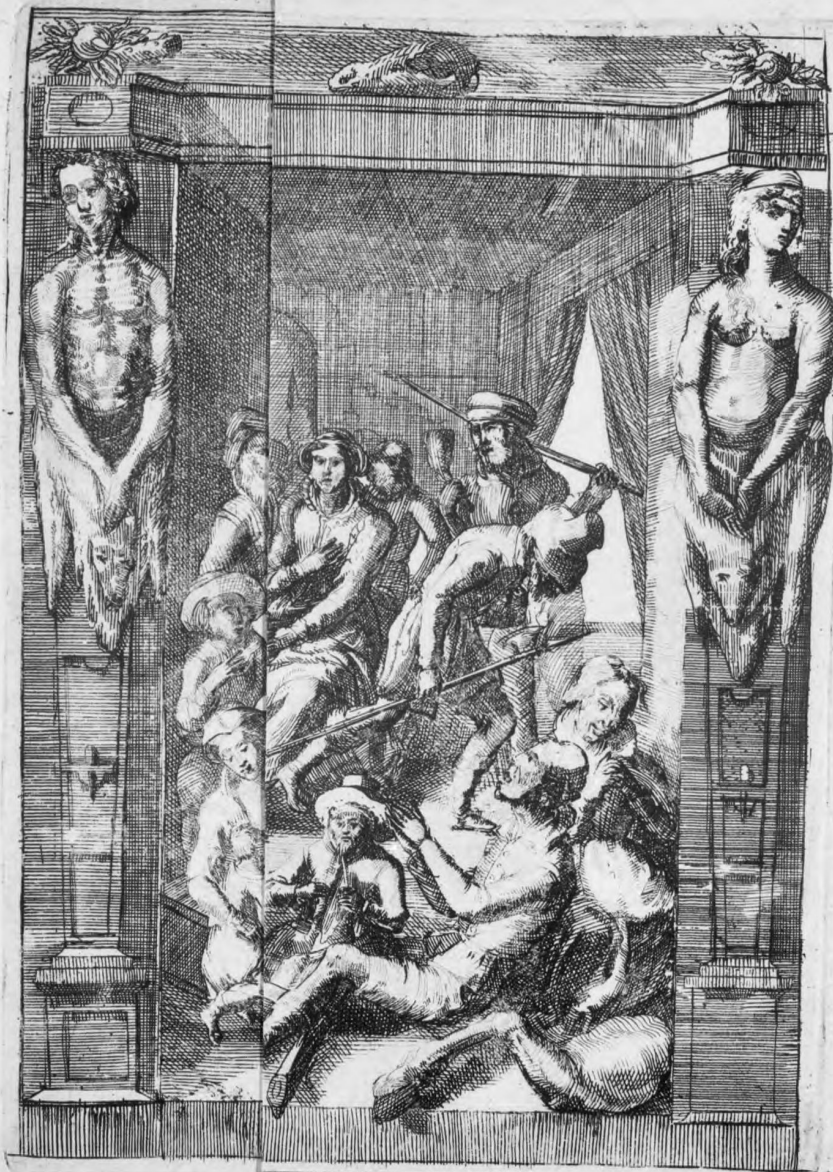
Zie hier d'Ellendigheyd, men eet hier Muys en Ratten,
 De Moeder knaewt de huyt van een verstorven Paerd,
 De Kind'ren rijten 't vleesch van Honden en van Katten,
 Ay! zie dit Schou spel aen, dit voed het Honger-zwaerd.

Helaes! wat sal ik doen? o God! wat sal ik maken?
 Hoe sal hier nog een end van dese droefhepd racken?
 Wat middel is hier toe?

2 Burger. Dat gy de Stad op gaf.

V. Werkf. De Stad / o quaed beschepd! en spreek my daer niet af?
 Soo leed gy meer ellend / in plaets van sonder eeten /
 Saegt gy u vleesch en Bloed / Moorzadig neer gesmeten:
 'k neem daer een gubbel af; 'k en sta dat nimmer toe:
 Tot quijting van mijn eer / ik Leyden nu behoe /
 Dooz 't rouwe Spaense Juk: 'k sal nimmer consenteeren;
 Maer tot mijn laeste Bloed haer van ons Wallen heeren.
 Ach Burgers! weest getroost / en stel u doch te vreen;
 Erbarm u over 't volk van Leyden in 't gemeen:

Want



Hongers noot



Want valt gy haer te Doet / haer Juk sal u berdelgen :
 Haer noyt ontroerde bloed sou u dooz 't zwaert verswelgen :
 Dus sie wel wat gy doet / de plaeg die valt op u /
 Een plaeg daer d'aerd booz schijkt / een plaeg waer booz ik gzu.

³ Burger. O zupl der Leydschen Staet ! gy hoed ons booz de kuylen.
 Die booz ons zyn bereyd / maer laes ! gy doet ons huylen.

Dooz droebe Honger's nood / ik agt het zwaerder pijn /
 Als in het Spaens geweld haer klaekwen vast te zyn.

V. Werff. Daer komt de Bode aen / wat isser goets geschapen ?

Boo. Mijn Heer het Princen Volk is dapper in de Wapen /
 En leggen al gereed met Schepen sonder tal /
 Regt op 't Noordasche Vlak.

V. Werff. Hoe staet het ober al

Dooz 't Water van de Maes ?

Bode. Het water is geloopen

Mel sefen Palmen hoogh / daer is nu goede hoopen

Te worden haest ontfet / soo sich de wind maer rept ;

Ik hoop gy binnen 's weeks secours van Wpbes hebt. Boode binnen.

¹ Burger. O obervzeugde Maer / die Leyden komt begzoeten !

Enj bzecht de Spaense Kiling aen stucken booz haer voeten.

V. Werff. Bzeugt dese tijding strak met vzeugden aen den dag /

Op dat het al het Volk tot vzeugd vertwekken mag.

Burgers binnen.

Hoe is de Stad in roer by Mannen ende Vrouwen ?

Eli hift de felle twist : hoe sal ik 't werk nog vzeuwen

Dat yder sig vernoeget ? Men scheld al steeds op my /

Dat ik de oorzak hier van dees ellende zy :

Zy volgen quaden raed / en staen te murmuren ;

En vzeppen My en ook mijn Wps te destrueren ;

'k Hou echter stand / en roep : wel Mannen hoe ?

En vzeuw geen binnen krijg / hoe benje dus te moe ?

Dan troost ik soo ik kan / en stel haer weer in vzeden ;

En yder is getroost dooz 't hoozen van mijn reden ;

Maer sie / des Wpands list die sluyt soo naeuw de Stad /

Met Schansen vol van Volk / dat nauw' lijks Hond of Kat :

Onseneijht dooz sou gaen : veel Brieven zyn geschreven /

Om in des Konink's Hand / de Stad nu op te geben.

Du schrijft hy met gesmeek ; dan schrijft hy dapper straf :

En zmeert ons dooz zyn Zwaerd te maeyen in het graf.

De Glippers die van ons zyn in haer Wps geweken /

Die soeken dooz gebley van 's Wpands stinme strecken /

Het obergaen der Stadt / en Pardonneeren al ;

Maer onder Honting schijn / soo is het meeste Gal.

Daer booz ik weer gerugt : wat tijding sal dit wesen ?

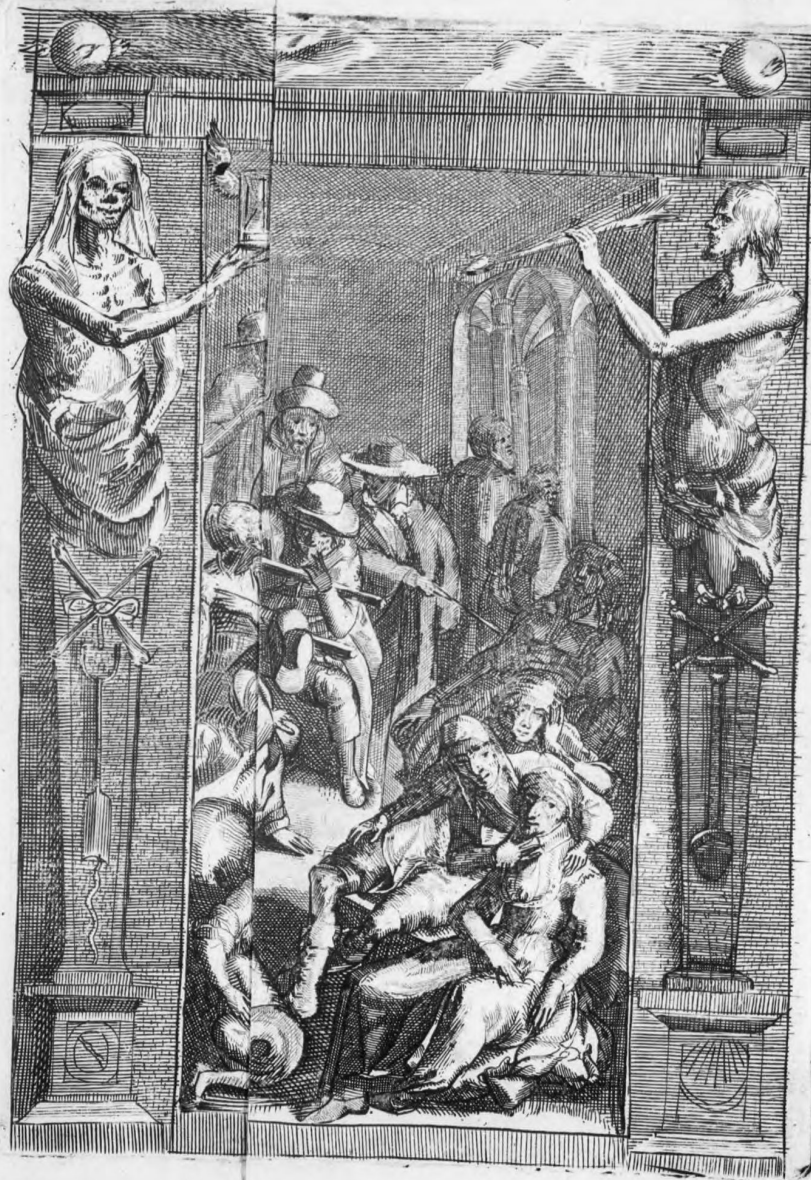
Wan Rey van Oorlogs-lien versoeken hier by desen
Verlof / om upt de Stadt te trekken met malkaer ;
Daer lept ons Krijgs-geweer / dees last is ons te zwaer ;
En d' Honger is te groot / men kan geen Wapen voeren :
Dus geef ons vry geley.

V. Werff. Gy komt mijn bloet ontroeren
In dees bedroefde staet : Hoe wilt gy soo verkeert ?
Rey. Wy hebben vooz de Stadt ons mannelijch geweeert /
Tot nu op deser uur ; maer als men sonder eeten /
Zijn wagt besetten moet / soo kunt gy ook wel weten
Dat 't niet lang dueren kan : de Maeg dient een gebult /
Want Hongers-noot in Krijg / is 't Hooft van ongedult.
Dan / wilt gy na de tijd ons spijis en dzank verleenen /
Soo sullen wy te saem de Wapens weer op nemen /
Ter eeren van het Land : Hoe heeft men 's Wyands magt
Op * 't Haerlemmer Meer Manhaftigh r'onderbzagt ;
En groote Provbiant dooz 't begten af-genomen :
Hoe stonden wy beklemt in 't midden van de stroomen /
Doe men haer stozmen stuur op weerstijds spitse top /
Geharnast in het Stael ; daer noyt een Heren Krop
Kroft bzecken onse magt : En met bebloede Leden
Daer na hier vooz de Doozt soo dapperlijch gestreden /
Op 's Wyands felle magt ; dies naer een groote slag /
Den Wyand van den Kroof men schandig blugten sag.

V. Werff. Wat roemt gy op u dienst ? Wat pogt gy op u daden ?
't Was u belooft de schuld ; en yder een geraden
Dooz 't Land zijn dienst te doen : Hoe meenig Oorlogs-Held
Die midden in den Slag is totter dood gebeld ?
Ja / die dooz tegenweer schier dood hier binnen komen /
En sullen openbaer haer daden niet beroemen ;
Als gy met snozken doet : 't stont ook wel eer in 't Veld /
En midden in 't gekerf van 's Wyands wzeet geweld ;
Dat Helm en Harnas wel aen 't Lijf toierd weg geslagen :
Maer noyt ik sulck een roem heb dooz de Stadt gebzagen.
Wat meend gy blaffers / dat men u noch sincken sal /
Om dat naer u vertrek / gy Leyden doemd ten val /
Oen / tomeloose Schaer : al is de Stadt vol plagen /
Ghy sult in u vertrek het ong'luk niet u dzagen /
Want ik hier niemand niet belooft het daeg'lijhs vzoed ;
De provbiant is kleen / 't getal van volk is groot.

Rey. Soo gund ons vry geley.

V. Werff. Hou daer vertrek te samen /
* In 't Roven van 's Wyands Proviant Schepen.





De Kuyters furieus die tegen strak aen 't rpen /
 Besetten ober al het volk aen allen zpen /
 En hieldens alle staen / en sprak: wel mannen hoe?
 Gy soekt u ongebal / gy soekt uw eppen roe
 Te halen op u lijf. Ag! seld u dog te breben /
 Laet uw vergaren staen / en wild naer hups toe treden.
 Het meutenerend volk booz haer geen kans en sag /
 Die schaemden haere daed / en sonder pets gewag
 Te maeken op de straet / is elk naer hups gebloeden;
 Helas! het Peerde-Bleesch wierd ons soo wel van nooden
 Dat wy de Kuyter-wagt heel hebben afgeschast /
 En van het Peerde-Bleesch ons buyk gemaekt tot graft.
 O kommerlijke tijd! Wat booz ik weer booz plagen;
 Wat booz ik booz gesugt; en laes! dat's alle dagen.

Sefte Vertooning.

Zie eens 't verzwakte Volk, zy kunnen naeuw begraven
 De Dooden van de straet: de Baer valt op haer lijf:
 Door Honger krijgt de Pest alhier een open haven,
 En stapelt Lijk op Lijk, spaert Kind'ren, Man nog Wif.

Wat hert is soo verstaelt / dat hier niet booz sou beben
 (De Pest en Hongers-nood / die oerrompeld 't leven)
 Die dees ellend besiet? O dzuk! o dzoebe dzuk!
 Mogt gy tog in uw eend my strekken booz geluk?
 Mogt gy naer dees ellend mijn ingewand verbliven?
 Had ik versekering / ik souw aen alle zpen
 Mijn dzoefhepd boenen upt / en wekken dapper moed /
 Maer 'k dzees dat hoop en troost berand'ren sal in roed.
 Want sie de * Glippers vals / die 't Vaderland versaeliten /
 Het schandig vals bedrog soo grooten oproer machten /
 En ook nog op der daed met haren Dreedden doen /
 En schijnd dat nu de Wolf de Schapen wil behoen.
 Geen monde is soo scherp als eene mond vol listen /
 Geen mond meer smerte doet als 't smecken der Papisten.
 Maer d'een're Magistraet haer booz de Dreedde wagt;
 Dees Dzee / dees valschen Dzee / die werd hier niet geagt.
 Men neem een spiegel klaer aen Haerlem, Zutphen, Naerden,
 Hoe dat een bloed'ge Dzee dees Drome Liens bezwaerden.
 Dus schreben wy terstond: Het Fluytje gaet seer soet,
 Wanneer de Vogelaer het Vinkje komen doet.
 Men agt geen valsche tong / wanneer hy komt te blepen /
 Of eene Krocodil wanneer hy staet te schrepen:
 Want beyde is 't bedrog: de Krocodil of tong /
 Die noyd upt dzoeffenis / maer upt een looshepd song.

* Overloopers van oude tijden Glippers genaemt.

binnen.

¶ twaelf

De Kupfers furieus die tegen strak aen 't rpen /
 Besetten ober al het volk aen allen zpen /
 En hieldens alle staen / en sprak : wel mannen hoe ?
 Gy soekt u ongebal / gy soekt uw eppen roe
 Te halen op u lijf. Ag ! seld u dog te breiden /
 Laet uw vergaren staen / en wild naer huys toe treden.
 Het meutenerend volk booz haer geen kans en sag /
 Die schaemden haere daed / en sonder pets gewag
 Te maeken op de straet / is elk naer huys gebloeden ;
 Helas ! het Peerde-bleesch wterd ons soo wel van nooden
 Dat wy de Kupter-wagt heel hebben afgeschafft /
 En van het Peerde-bleesch ons buyk gemaekt tot gzaft.
 O kommerlyke tijd ! Wat booz ik weer booz plagen ;
 Wat booz ik booz gesugt ; en laes ! dat's alle dagen.

Seste Vertooning.

Zie eens 't verzwakte Volk , zy kunnen naeuw begraven
 De Dooden van de straet : de Baer valt op haer lijf :
 Door Honger krijgt de Pest alhier een open haven ,
 En stapelt Lijk op Lijk , spaert Kind'ren , Man nog Wjif.

Wat hert is soo verstaelt / dat hier niet booz sou beben
 (De Pest en Hongers-nood / die overcompeld 't leven)
 Die dees ellend besiet ? O dzuk ! o dzoebe dzuk !
 Dogt gy tog in uw eppd my strekken booz geluk ?
 Dogt gy naer dees ellend mijn ingewand verblypen ?
 Had ik versekering / ik souw aen alle zpen
 Mijn dzoefhepd boenen upt / en wekken dapper moed /
 Maer 'h dzees dat hoop en troost berand'ren sal in roed.
 Want sie de * Glippers bals / die 't Vaderland verfaekten /
 Het schandig bals bedrog soo grooten oproer maekten /
 En ook nog op der daed met haren Dzeeden doen /
 En schijnd dat nu de Wolf de Schapen wil behoen.
 Geen monde is soo scherp als eene mond vol listen /
 Geen mond meer smerte doet als 't smecken der Papisten.
 Maer d'eemb're Magistraet haer booz de Dzeede wagt ;
 Dees Dzee / dees valschen Dzee / die werd hier niet geagt.
 Men neem een spiegel klaer aen Haerlem , Zutphen , Naerden ,
 Hoe dat een bloed'ge Dzee dees Drome Niens bezwaerden.
 Dus schrepen wy ter stond : Het Fluytje gaet seer soet ,
 Wanneer de Vogelaeer het Vinkje komen doet.
 Men agt geen valsche tong / wanneer hy komt te blypen /
 Of eene Krocodil wanneer hy staet te schrepen :
 Want bepde is 't bedrog : de Krocodil of tong /
 Die nopyd upt dzoeffenis / maer upt een looshepd song.

* Overloopers van oude tijden Glippers genaemt.

binnen.

¶ Waelf-

Twaelfte Dpt-komst.

Rey van Burgers.

De Stad is heel in roer: het volk met groote hoopen /
 Begint nu op de straet als raefende te loopen /
 Maet sonderling kralkeel; d'een begt / en d'ander schreyd /
 En hebben sig te hoop rege booz 't Stadhuys verspreyd /
 d'En wil de Magistraet in 't laetwe bloed verdomp'len /
 d'Mer wil de Haagsche Boozt met aenslag overromp'len:
 Men hoort een wee geschrey dooz onderling gebeft /
 't Verraed komt booz den dag / en weer tot niet geslegt;
 Ook moet men op de Wagt / of op de Vesten gaen /
 Hoewel daer veele zijn die naeuw' tijds kunnen staen.
 O Burgerlijke Stad! daer Kijnland op sal roemen /
 Hoewel de Spaensche magt u al geballen noemen /
 Het welk u moed verkleend / dat u op 't hert nu stuyt /
 Om dat u goed en bloed / den Spanjaerd tot een buyt
 (Helaes!) gegeven is; maer zijn verwoede zinnen
 Zijn wonderbaer dooz Godt / en zijne magt te winnen:
 Al is hy noyd versaed met zijn verbloekte balg /
 Daer d'aerde dooz verschijkt / en doemd' hem aen de galg
 Te sneubelen dooz een Beul / op dat zijn mede draeten
 Dooz af schijkt van het seft haer Opramp verlaten.
 Men klimt soo lang om hoog tot datmen valt in pijn:
 Want zijn verbloekte wil der zonden trappen zijn.
 Dog laes! wat baet het ons dat wy den hoonder schelden /
 't Is beter dat wy t'saem d'ellend en d'zoeffhepd melden /
 Die 't Burgermeesterschap bediend: dien Vander Werff,
 Op dat hy middel soekt te stutten het verderf
 Van onse Burgery. Daer komt den trouwen Herder.
 Houtw stand / o waerde Heer! en tree dog nu niet verder;
 Sie met medogendhepd ons Key van Burger-tien /
 Wil ons in dees ellend' dog eens uw bystand sien.
 Erbarm u ober ons: Ag! sie dees mag'te leden
 Die steeds om laeffenis u hebbn aengebden /
 Maer wierden noyd vertroost. Wy bidden andermael
 Dat gy ons d'zoeff ellend met beter gunst onthael.
 V. Werff. Wat hulp sal ik u doen? die selfs moet gaen dwalen
 Om een'ge laeffenis tot mijn behoefte halen?
 Hooz / Burgers / eens booz 't lest: 'k en weet geen ander raed /
 Als dat gy met 't Geweer my dadelijk verslaet /
 En kap: mijn romp van een / en depld malkaer de stukken:
 Zoo wijd het strekken kan: kom / wil mijn Ziel ontrucken /
 Ik ben ter dood bereydt: mijn Lijf zy u een roof /
 Op dat ik daer in nood u honger mee verdoof.

Ik

Ik agt het minder pijn / dat ik booz u moet sterben /
 Als ik in 't leben van de Stadt souw sien bederben.
 Kom / Burgers / tast nu toe: voldoe uw Heeren eyfch /
 Voldoe de laetste dienst / in 't snijden van mijn bleyfch.
 Rey. Nu / nogte nimmermeer / o trouwe Held der Helden!
 Die uw Lighaem en Bloed soo meentigmalen stelden
 Dooz ons in doodts gebaer. Ja sta het nimmer toe /
 Al Lijf en moedig Bloed sturf Leyden tot een roe:
 Wy soeken niemands bloed / maer om ons lijf te houwen /
 Gelyk Baldeus schrijft.

V. Werff. Gy moogt hem niet vertrouwen /
 Zijn lagen die zijn vals / zijn woegen zijn gestrikt /
 Gelyk een Dogelaer die op de Dogelen mikt:
 Of als een Hooning aes dat in de water stroomen
 De Wifch dooz zragighepd heeft in den bek genomen /
 En het bedzog niet weet maer schiet soo na de grond /
 Dog word op verfche daed fenynglijck gewond.
 Een wond / een d'zoebe wond / die niet is om genesen /
 En moet dooz zragighepd een anders prope wesen.
 Aldus is s'Opands aes; want soo gy eenmael bijt /
 Zijt gy dooz loos bedzog van 't Aes uw leven quijt.

Rey. En is dan hier geen troost?

V. Werff. A troost is in Gods handen.

Rey. Hoop heeft ons lang vertroost / maer komt ons nimmer landen.

V. Werff. Wanneer ons troost hier land / sal 't geluk hier end' loos zijn.

Rey. Die komste duerd te lang / en boed ons doodse pijn.

V. Werff. Hier geld geen moeren meer: ik kan u wond niet heelen /

Sie daer / daer is mijn Swaerd; wilt gy mijn lighaem deelen?

Soo help my uyt de pijn.

Rey. Godt sloeg ons al tot niet /

Indien men 't moedig lijf soo jammerlijk dooz stiet.

Rey binnen.

V. Werff. O endeloose dzuk! o schamper listig schrijben!

Wat lagen sult gy nog booz onse Wallen drijven?

Hoe duplit de Slang in 't gras / die 't gift nu op ons draegt /

Cerwijl 't verhongerd Volk dooz Pest word opgeknaegt?

Den Burger roept: Maekt Vree; maer 'k heb den Eed gestwooren

Dooz 't liebe Vaderland; dies wil ik nimmer hooren

Pa Spaensche loogentael. O Godt! kom d'ond'ren neer /

En sta de qua met vrees: uw hand is ons getweer;

Gy zijt dien sterken God / die Pharoos Magten smoozde /

Zenacherib versloeg / en 't boose volk verstoozde.

Kom / help de Leydsche Staet, zy bidden om genaed' /

Besie haer d'zoeff ellend! en hongertigen staet.

C 2

Der

De Trompetter van Baldeus verwacht die van Leyden.

Dit toeben duurd te lang: sy agten Bood nog bzierven /
Of bziendelijke gunst. Sal 't haer dan niet gelieven /
Te komen op de Wal / soo trek ik weder heen:
Ik blaes nog eens boozk 't lest / op dat mijn 's Heeren reen
Haer bzingen tot bemeege. Daer komt een Kerp van Mannen

Stads Capiteynen.

Capit. **B**laffer schoon booz 't oog / wat leggen u Crannen
Al listen in het werk? wat wilt gy wederom.

Dat gy dus Radig blaest?

Tromp. De oozsaek dat ik kom /

Is op mijn 's Heeren Bzief bescheyd van u te krijgen:

Dus / is'er pers bestemd / en wil booz my niet swijgen.

Capit. Wat is het booz een volk / die staeg haer snoode dzift

Ons off'ren met de mond / of met haer valsche schzift?

Tromp. 't Zijn Burgers die wel eer zijn upt de Stad getwecken.

Capit. Zoo soeken zy met list haer ober ons te wzeeken?

Tromp. Popt is 't by haer gedagt; maer soeken d' Oozlogs-ramp

Te slegten van uw Wal

Capitein. Hoe Naerden dat bequamp

Is ong nog wel bekend; dees Glippers die versaken

Haer liebe Vaderland / en 't geen sy booz ons maeken

Schupld / onder schijn van Briend / de grootste schelmery.

Dus / daer gy nu om komt / en bind gy niet by my;

Want aen dit trouw' loos Volk en is niet veel gelegen.

Tromp. Sie Burgers wat gy doet / gy hebt van 's Konings wegen /

Indien gy 't overgeeft / verkregeu goet Pardon;

Dus lupster naer mijn woord / eer dat de gulde Son

Eens dziemaels onder gaet; men sal u niet bezwaren

Met sterk Garnisoen; maer slegts de Stad bewaren

Met een / twee / Daend'len Volks.

Capit. Dertrek hier boozt van daen /

Wp zijn dit niet gezint.

Tromp. Ach wil u dog beraen!

Capit. Wp nemen hozt beraed: het loopt ons mee of tegen.

Tromp. Wy jammerd 's Heeren gunst / die 't wel sal oberwegen /

Wanneer gy hooren sal u groot' hardnekkighheyd

Capit. Dit maeren duerd te lang: gy sult in eeuwigheid

Niet krijgen d'oberhand: Dus gaet gy uwre wegen:

H. Wozst is niet gemend als moozderp de plegen.

De schzfk verbaest mijn Hert: wie is die my bestrijd?

Maer is hy die my jaegt / of die my eer benijd?

'h Sie niet als gulle stroom / en raet my te verlaten.

De Stad / o neen! al sou 'h mijn eppen leven laten /

Zoo blijf ik nog bepaeld: ja tot de laetste man /

Dooz d'hooge Water-bloed in 't Veld niet gronden kan.

Den Dpand leyd gereed maer soo 't geen storm wil waepen:

Zoo sal haer groote hoop in grooten angst verdzapen:

Maer soo de wind sig rept Zuyd-westelijh na de Stad /

Zoo moet ik op de blugt en soeken 't Hase-padt.

Maer eer 't soo verre komt / soo hoop ik haer te winnen /

En 'h sal d'aenstaende nagt soo grooten storm beginnen /

Dat Ne'erland dzeunen sal van 't Donderend getweld /

En Leyden tot een roof is in mijn hand gesteld.

Carion met een deel Boeren.

Mijn Heer / Waek op / 't is nu tijd; het Water komt hem sproepen:

Gelijh de wilde Zee; soo dat men nu moet roepen.

Met schupten op de weg: alsoo het platte Land /

Leyd als de gulle Zee met Water obermand.

Den Dpand op Noord-A, die komt met al zijn Schepen /

Seer wonderbaer op 't Land regt aen na Leyden slegen.

Baldeus. Beschut het ober al met Dijken dik en breez /

Den Dpand komt maer aen / 't Banket leyd al gereet.

Carion. 'h Crok na de Landscheyt toe en meende d' Werde werken /

Tot stutting booz de Bloet met Zooden te versterken;

Dan het is ons mislukht: den Dijk leyt onder voet /

Het water rupst in 't Land / en baerd my quade moet.

Baldeus. Wp moeten 't eventwel met magt sien te bedijken;

Want of wy dooz de nood van 't Water moesten wijken /

Zoo diend ons dzooge weg van d'eene Schans in d'aer.

Carion. Ik heb tot sulh een werk-dees Boeren by malkaer

Gevoer van 't platte Land; die sullen boozt gaen voeren

De Rijsen op het Land. Baldeus. Kom hier gy hale Boeren /

Ik wil gy in der pl ons boert hier Rijns en Zoon /

Met Schupten vol gelaen? en is daer ymand loom /

Dien is dees Kluppel troef: dan / soo gy hzee wild houden /

Zoo sult gy op der daed dees Werken boozt her bouwen.

Boeren. Mijn Heer / booz soo een Werk moet Loon zijn toegepast.

Carion. Een Zwaerd dooz uwre Pck / of om u Hals een Bast /

Dertrek / en snoer u Mond / of 'h sal 't aen uw vergelden.

Boeren. De Bloed is uwre straf / en sal uw dwaesheyd melden.

Carion. En terg niet mijn gedult / doe dat ik u gebie /
Op dat u vreeselijckheyt geen straffe en geschie. Boeren binne.

Hoe krijgel is den Boer / om dat zy hare Landen /
Haer 't Plonderen van mijn Volk / nog egter sagen vanden :
Men dwong haer met geweld te brengen aen den dag /
Geld / Goet / en al haer Dee ; 't zy op knat plaats het lag.

Baldeus. Ten schaed de Boeren niet ; want diese wil verschoone
Die doet zijn selven leed.

Carion. De vriendschap die 'k haer toone /
Zijn slagen sonder tal : geen Boer en woerd verschoond /
Hoe gy hem meer ont fiet / hoe 't sinner woerd beloond.

Baldeus. Maer weer tot onse saek : Wat heeft de Boer gekregen
Dooz antwoord in de Stad ?

Carion. Zy zijn daer niet genegen
Te hooren naer u woerd / zy zijn te bitterlijck /
En schroomen Stael nog Dupr : maer sijn gesamentlijck
Geresolueerd de Stad tot 't uiterste te houwen ;
Zy zijn soo hard als steen : ja / schijnen schier te groouwen
Wanneer men meld u saem : haer Ooren zijn geflopt ;
Het vlypen is dog booz een Doosmans denre geklopt.

Baldeus. Hoogmoedig Ketter volk ! verwacht nu d'eerste proebe
Van dees aenstaende storm ; hoe sult gy u bedroebe /
Wanneer ik verken sal mijn handen met u bloed ?
Obstinate schurp ! veel bitterder als roet.

Gy doet utw selven leed dat gy utw Zwaerd gaet wetten /
Om op u tws Konings magt tot tegentweer te setten :
Daer armoed' dzyngt tot Dree / en hebt nog Gaen nog Meel :

Daer u mijn scherpe mes by na leyd op de keel.
Daer by in 't hoonen boozt / u Gal is uyt-gepogen :
El val is booz de hand ; en utwe dood booz oogen

Carion. Men sal na dit gehoon wraek nemen 't zijner tijd ;
Want soo het water sakt soo zijn zy 't alles g uijt.
Kom gaen wy eens het werk besien aen alle enden /
Op dat men mogt de bloed bezpden van ons wenden.

Baldeus. Ik waagt naer 't Water niet : Ik heb wat anders booz :
Daer is een ander werk besloten in mijn Hoed :

Mijn sin is van de nacht de Stad te gaen bestozmen /
Al sou 'k mijn meeste magt in Lijken sien verbozmen :

Allonso voerd het Volk allomme op de been /
Om met een felle moed naer Leyden toe te treen.
Maer eerst is 't noodig dat wy 't samen ovetwegen /

En laten eens verspden hoe dat het is gelegen
Het Dupren ende Graf / en peplen eens de grond /
Op dat in 't moedig volk geen Lijfs gebaer onstond.

Carion. Mijn hert ruyg van geluk : 'k verlang na 't bloedig begten Om

Om een gewenste wraek met dit geweer te siegten.

Wanneer sal dit geschien ?

Baldeus. Du booz d'aenstaende nagt.

Carion. Ik wed zy utwe komst soo ras niet zijn verwoagt.

Baldeus. Waer mogelijck : maar of zy 't egter alle wisten /

Dit boozge-nomen werk zy met haer magt niet sisten :

En soo ons dit gelukt / woerd Leyden uytgeroofst :

En die in Wapen blijft sal zijn ter neer gekloofst.

De tijd die is genackt / de donker is geballen :

O Leyden ! gy zijt ons. Wat baet u hooge Wallen

En Corens Hemel hoog ? Het sterkste Kavelijn /

Sal eer het moezgen is / tot eene Mol-hoop zijn.

Allonso komt uyt.

Mijn Heer / wy zijn bereyd / en staen om boozt te trekken
Op d'aenflag heel gereet : den dag sal 't ligt ontdekken
Indien men langer roeft.

Baldeus. Wel aen / wy sullen boozt

Gaen trekken in 't gesigt der Maren burger Poort,

En gy na d'Haegsche Poort. Allonso naer de Zijle,

En in ons ronde Kring sal Zichem onderwijle

Sig stellen op de Wagt ; soo woerd het wel betwaekt /

Op dat den Wyand ook geen aenflag op ons maekt :

En als de Klok heeft Twee , sult gy niet langer dzyppen /

Maer vallen kloeklijck aen / en sien de Stad te krijgen :

Dus kamp booz 's Konings lof / en booz u eppen eer.

Allonso. Eer moezgen is de Stad gelonuen dooz 't Geweer.

A MELIA zijn Boel , komt in den rouw.

Bald. **M**el aen / kom / gae wy boozt. Houtu dog ! ey stae ! wat stille /

Wat of dees Ed'le Vrouw aen ons sal seggen wille ?

Zy is in 't rouw gewaerd ; 'k moet vragen watter is,

En of daer eenig Driend van haer gestorben is :

Het licht Amelia , helacs ! wat sal dit wesen ?

Mijn Ingelwand verschrikt en staet in dupsend dzyesen !

Dees welkom schoon Godin / en seer bedroefde Vrouw :

Wat onheyl jaegt u nu / of waerom draegt gy rouw ?

Van waer komt gy soo ras met natte oogen treden

In 't naerste van de nacht ? ach ! sie dees sup're leden /

Omringd van brakke traen ! de rouw benaetud haer Hert /

Haer spraek lid schijnd verstormd ! ach lief ! ontdek utw sinert /

En zwiig geen ding booz my ; ik sal het booz u wzecken /

Of isser dooz mijn volk nu eenig werk bestreeken ?

Ik sal het doen te niet / verbotricht maer het stukt.

Amelia. Ach lief ! mogt dat dog zijn / soo sou mijn zware dzyk

Verstucken van mijn hert.

Bak.

Baldeus. Seg maer wat zijn 't booz saeken?
 Ik zweer is 't niet geschied? ik sal het onheyl staeken.
 Amelia. 't Was van dees Wond laet als ik te rust sou gaen/
 En sag eens 't venster uyt / daer ik twee liens sag staen;
 Daer d' eene tijding bzagt / hoe dat hter veel Soldaten
 Gereed tot stormen stond; doen heb ik al verlaten
 Wat in mijn huyfing was / en trok dit routw-kleed aen /
 En ben in 't naerst' der nacht dus na u toegegaen:
 Dus bidd' ik dat gy dog de Stad nu wildt versehoonen /
 Om datter veele van mijn trouwe Maegschap woonen /
 Macrom ik routwe dzaeg: wees trouw / en hou uw Eed.
 Baldeus. Wel aen / ik heb 't beloofst: ik sal ook doen de weet
 Dooz 'tgeheele Regiment op dat zy weder trekken
 Na d' oude leger plaets.

Allonso. Het sal u val vertrekken /
 Zoo gy dit moeden staekt; gedenkt een Vrouwen Oog
 Zoo menig braben Dozst met valsch gesmeek bewoog.
 Baldeus. Dit Donniss is gebeld / hier baet geen tegenstreven /
 Of ik sal met dit Geweer u ander antwoordt geben.
 Carion. Mijn Heer / om 't Vrouwe gift verdzukt gy 's Konink's Cer/
 En schend u goede Naem / en stompt u scherp geweer?
 O hart verstaelde Hert / die in het staele Wapen
 Is opgeboed / gegroeyt / en in 't gevegt geschapen /
 En laet u nu soo vals verboeren van een Vrouwe?
 Sie toe / ik wed gy krijgt maer al te laet beroutw.
 Baldeus. Hier baet geen weder-spalt / gy sult den aenslag breeken;
 Of ik sal met dit geweer u dadelijk doozsteken:
 Ik wil al wat ik seg / en 't moet ook zijn volbzagt.

Allonso. Wy staen in u gebied.
 Baldeus. Wel dat gy dan niet wagt;
 Maer trek soo daed'lijk heen / en doet haer weder heeren
 In hare oude soym Carion, Allonso binnen,
 Nu heb ik u begeeren.
 Daer uw wensch en wil volkomelijc volbzagt:
 Kom / gaen wy na de Tent en rusten daer te nacht. binnen.

Rey van Leydsche Maegden.

Hoe brischt den Spanjaerd op de wal,
 En naderd met een wrede gelchal,
 En toond zijn wrede hande:
 En dorst naer aller Maegden Vloed,
 Naer Kuysheyd en naer Weeuwen Bloed,
 En haekt naer Vrouwe schande.
 Hy weet dat hier den hongers-nood
 Brengt veele tot eene droeve dood,
 En perst de Burgers kragten

En zweert, indien hy haer verwind,
 Dat hy de Vader, Moeder, 't Kind,
 Door 't Zwaerd sal doen vermagten,
 Och Maegden laet ons hier te saem,
 In God ons Saligmakers naem,
 Dees Lof-sang 't samen singen:
 Op hoop het God verhooren sal,
 En hoeden ons voor soo een val,
 Als onse sijn sal dingten.

Sy singen dese naervolgende Lof-sang.

Op de Wijse: Ach! Amarillis, &c.

O God hier boven, Laet niet beroven
 De kuysheyd aller hart bedroefde Maegden;
 Send liever Pest en Vuur die ons verknagden;
 Of laet het wrede stael, Ons dooden altemaef,
 Eer dat d' onkuysche quael
 Hier binnen daegden.

I. Sie hier beneden, Dees Menschen Leden,
 Door Hongers-nood geheel ter neer geslagen;
 Geen Lijk kan meer ter aerden zijn gedragen.
 Och laet dees wree Tyran, Niet meerder Vrou of Man,
 Moordadigheyd doen an,
 Met dood'lijk plagen.

II. 'k Weet dese Wonden, Zijn om ons fonden
 Gestierd door uw' Goddelijke Handen,
 Maer na de straf breekt gy de Roe te schanden:
 En hebt gy ons beproefd, Laet ons niet lang bedroefd,
 Maer wil dit wreed geboeft
 Slaen uyt den Landen.

IV. Wil u ontfarmen, Over den Armen
 Verlagen uytgeteerde Weesen.
 Ach! laet u Balsam haer geheel genesen;
 En laet de zuygeling, Die 't leven eerst onsing,
 Ontbreecken geening ding,
 Maer in u vresen,

V. Dees Sang verheugd mijn droeve Hert,
 Ik hoop dat God ons groote smert'
 Sal uyt den Landen driiven:
 En maeken LEYDEN weder vry;
 Van onheyl, druck, en slaverny
 Soo sal ons vreugd beklijven.

Binnen.

Dijftiende Dyt-komst.

Leydse Soldaet op de Muur. Spaense Soldaet voor de Poort.

Sold. DE duyst're nacht die valt / ik set mijn slappe leen
 binnen. De ruste op de Muur / op dat ik sie waer heen
 Den Dpand nu sig wend: wy bzeesen booz't verrassen;
 Dus diend men sterk op hem / en zijne list te passen /
 Hoyt man en kreeg beroutw dat hy in tijds boozsag /
 Cer dat hem onberwagt het ongeluk naeken mag:
 Dus blijf ik ook bepaeld / en hoop dat dooz mijn waeken /
 Den Dpand in 't gesigt zijn Aenslag sal doen staeken;
 Of dooz de hooge Bloed van Leyden retireerd:

Hy moed dooz sulken dwaang / schoon of hy 't lange heerd /
In 't lest nog op de blugt.

Soldaat. Wat hoor ik daer booz rasen?

buyten. Het schijnd zijn hoog gemoed ons Leger wil verbasen.

Sold. binn. Wie daar? is 't Vriend of niet? Geef 't woort / of 'k schiet

Sold. buyt. Ik kom dooz last mijns Dorsts.

Sold. binn. Wat is dan u begeer?

Sold. buyt. En schiet u Vriend dan niet: ik heb met u te spreken

Sold. binn. Maek dan u reden hoort / of 'k sal 't als Vpand wzeeken.

Sold. buyt. Hoe kond gy zwakke lien / dus lang hardneknig zijn /

En stappen 't onheyl toe? ja brengt u in den Lijn

Of Vad van Menschen Bloed / en leeft op soete hoopen?

Meend gy dat wy dooz nood van 't Water sullen loopen?

Neen / 't is verr van daer: laet wog u schamper hoon /

Ontlang het Dree Banket uw's Konings tot u loon;

Gena is u bergund / geen hoon en sal men straffen.

Sold. binn. Hoe geestig kan de Vos om 't Boere aers staen blaffen /

Met sijn vergifte Tong; gy soekt ons dooz bedrog

Te voeren naer ons graf / gelijk in Naerden nog

Dooz u gebleeke is; dus sal men noyt vertrouwen

Op u Bloed doost' ge Dorst / maer vaste hoope bouwten /

Op ren die sterker is dan al de Spaensche Magt /

En met sijn Element u Wapens heeft verkracht.

Sold. buit. A Doozden zijn te wreed / en brengeu u in lpen:

A magt en kan op ons in 't minste niet bedpen!

Gy eet dooz sotte hoop het vuple Honden blees /

Ja Kat / en Mups / en Kat / gelijk een wilde beest.

Dus soo g'u niet bekeert / soo heht gy niet te wagen

Als opt een Mart laer leed; dan soo gy 's Konings magten

Wild nemen in u Stad / soo is de wzaek versaed /

A moetwil dan verschoond / en in een vpen staet.

Sold. binn. Wat scheinu gy / wzeede guyt / op ons onnutte spijfen?

Wy worden wel geboed / en konnen nog wel wijsen

Wictaly dooz een Jaer: Wy zijn nog wel boozsien

Van lebendige Dis / booz seftien duysend Lien.

Van / of ons Brood ontbrak / soo sal men 't onfer eeren /

En vyzphed van het Land / den linker arm verteeren /

En niet de regterhand volboeren mijnen eed;

Die ik booz Stad / en Land / en vyzphed heb besteed /

En soo u wreed geweld ons guam te oberhallen /

Zoo willen wy de Stad met haer bemuurde Wallen

Der woesten met den brand / eer datter Mups of Dal

Door u bloed-dorstig Volk tot nutte komen sal:

Dus pak u boozt van hier; of 'k sal mijn gramschap blussen:

Sold. buyt. Gy sult naar korten tijd mijn gramschap ook wel kussen:

Blijft

Blijft by al eben hard / tot dat men u verrast /

En in het Betters Bloed men dan sijn handen wast.

Soldaet binnen, schiet hem dood.

Hou daer / gy wzeede guyt / uw moedwil is benomen /

Gae heen / vertel u 't leed dat u is oberkomen /

Soo sal ik's alle doen / die dooz een hooge pragt /

Met Doozderp my tard in 't opfien van mijn Magt.

Verdoes. Vander Werff op de Muur.

It geeft den Burger moet / nu d'hooge Water-stroomen

Bedeliken Dijk en Weg; men siet d'Waters komen

Tot boben op de Dal: men siet geen Weg nog Land.

Vander Werff. Maer sie in Soeterwou, hoe bzeesselijk dat het brand;

Dooz sonderling gebegt; ik hoor wel dapper schieten /

Ik hoop d'ontfetting bzeugd nu Leyden sal genieten.

Verdoes. Daer leyd Louys Boysot: ik sie het aen de Blag /

Ag! waer hy dooz de Schans / soo lag het dzoeg geklag

Van Leyden al ter neer: Sa Burgers / wild nu komen:

Sie hier booz Soeterwou, en Lammen op de stroomen /

Een Vloot van groote magt / met Gzanen booz de Stad /

Zp leggen al gereed om dooz het boose Gat /

Van Lammen heen te slaen: wat wild gy dapp're Mannen

Du doen? Wild gy de Schans ton oerfien aen gaen rannen?

Of laten dese Vloot verderben van de Schans?

Rey van Burgers,

Deel liever willen wy / met hulp van meeders Mans /

Verkrabbelen dit Fort / als dat wy dese Schepen /

Den Vpand tot een roof in sijn geweld sien slegen.

Vander Werff. Daer blegt een Dypbe neer / gae sien wy op der daed /

Wat dat in dese Bzief booz nieuws geschreben staet.

Binnen ende weder wyt.

Rey. Ag dat het bzeugde was.

Verdoes. Leest dat men 't alles hoor.

Mijn Heer van Noortwijk.

Vand. Werff. De goede hoope die ik hebbe tot verlossinge, kan ik niet na laten om u te adviseren, als dat wy met onse Vloot alhier voor Lammen gekomen zijn, bevelende u op den eersten Octobris dese voorgenoemde Schanse te bevegten, wy en twiffelen niet oft sullen dese Schanse verwinnen, waerschouwende ook, dat gy tuffen dees tijd geen Schepen in en laet, sonder een Merk-teken van mijn ontfangen te hebben.

LOUYS BOYSOT.

Actum in onse Galeye, aen de Schans van Lammen,

den 28. September 1574.

Verd.



't Dupsken heeft gedwaeld / het was by naer
 versmoord /
 Doen 't op de Werde viel / 't is ietwers opge-
 houtwen /
 En d'aenflag eben wel ook in den Asch ge-
 bzoutwen.

Vand. Werff. Het is nu soo als 't is: is d'Wenflag nu mislukte /
 Den Dpand woerd zijn moed dooz 't Water afgerukt:
 Zijn Dal is booz de hand.

Key. O God met wat een bzeugde
 Bezooet gy nu de Stad dooz ober-gzooete deugde:
 't Moet ewwig zijn geloof soo lang de wereld staet /
 d'Onsetting van het Land niet uyt het hert en gaet.

binnen.

Sesthienste Dyt-komst.

Baldeus. Carion. Allonso.

Wie jaegt mijn bange ziel? Wie wil mijn eer beschempen /
 En ging ik niet het volk in eppen bloed verdempen
 Tot Naerden in de Stadt? Wat heb ik nu ter hand
 Dat ik naer langen stryd behael soo gzooten schand?
 Heb ik niet Rotterdam met Wenflag ingewonen?
 En met een gzoet geweld in Oudenaerd gekomen?
 En Haerlem ik dooz kragt van mijn Metael verwon /
 In 't heele Nederland / waer dat ik eens begon
 Mijn Legez om te slaen / 't most alles in mijn handen /
 En nu booz dese Stadt behael ik gzooete schanden -
 O! gruwelijke spijt / och! had ik dese Stadt /
 Dooz Koninklijke Staf ik nopt geweeken had.
 Geen Bloot nog Hez? te Land en kost my oberwinnen:
 Wat wou dan Leyden dog met hare magt beginnen /
 Die maer een hand vol Volks / (heel bzoffer als een Kiet)
 Bevinden binnens Wal: had ik mijn magt gebied
 Van stozmen eens gedaen / 'k had de oberhand gekregen;
 Maer hoogmoed valt in 't lest: dus sta ik ook verstegen
 Gelijk als Phaëton, die dooz den hoogmoed viel
 Van 's Hemels Kapitol! en stozte zijne Ziel
 In d'alberstint're Zee. Dog bzees ik booz mijn knegten /
 Die in dees felle blugt nog sullen moeten begten /
 Een peber berg zijn Lijf / men sla den aftogt byp /
 En ik wil op der daed met al de Kuypterp
 My geben op de blugt; maer laes! waer sal ik blugten?
 Carion. Mijn Heer / 't is nu gedaen u baet geherin nog sugten /

Had

Had gy de stozm gedaen / de Stad waer in uw hand /
 Maer Dzoutwen tobertael / die heeft u obermand.
 U hoogmoed was te groot / nu sult gy al de lagen
 Die Leyden was bereyd / seer schandig met u dzagen.
 Mijn hert getugden 't wel: ook 't komen van de Bloed /
 Dat nu des Konings stoel al depfend schudden doet.
 Hoe sal ons 't Leydiche Volk met opgespalchte kaechen
 Da wiffen met gespot / wanneer sy sullen smaechen
 Haer lang gewenfte bzeugd / die wy tot onfer schand
 Dog hebben in de Bloot sien zeylen op het Land?
 Hier blijft nu al ons Cer / hier sterben onse Daden
 Dat eertijds was met Staf en Kroonen overladen
 Daer 't Land van heeft gewaegd / is nu zijn rom gebeld?
 Ja / daer geen Dpand is of sonderling gebeld /
 Dat ons nu blugten doet; men waekte booz het slaven /
 En daer geen Dpand was daer stond men in de Wapen.
 Baldeus. 't Is tijd wy heenen gaen / en wagten niet een nur /
 Cer dat ons volk nog meer ellendighepd be sutt.
 'k Beken het is mijn schuld: ik heb naer Dzoutwe smeeken
 Gehoozd / dat nu (helaes!) mijn daden stukken bzeken:
 't Was al te segt bedogt do in ik u raed versmeet /
 En d'boozgenomen stozm niet op haer Wallen deed.
 Dus moet ik 't mijnder schand / en tot des Dpands bzeugde /
 Tot mijn oneerlijk faem / en tot mijn Dpands deugde /
 Ja mijn onsterflijk schand en haer onsterflijk eer
 Verlaten dese Stad: daer nopt haer Krijgs geweer
 My iet beschaden kon; maer wagten alle dagen
 Het obergaen der Stad; dog nu sal 's Gravenhage
 Mijn eerste Woonplaets zijn: soo woerd ik niet berraen /
 Allonso. Ja / ja / soo komt hy weer by die 't hem heeft gedaen.
 Dat sal nog erger zijn / ik bzees de tzoede dwaling
 Sal stimmer zijn dan d'eerst / of lust bereyft bepaling.
 Carion. Daer 's Gravenhage, Heer / en is geen vaste plaets /
 Men mupteneerd daer hart dooz histing des Soldaets.
 De Boeren komen ook / en soeken weer te Diffehen /
 Dat sy dooz ons geweld lang hebben moeten misschen.
 Reen / kom aen die kant niet (maer hiest een vaste Stad:
 Het Volk is niet betaelt / sy setten ons in 't Gat.
 Baldeus. Daer is geen beter weg om dzoogs boets heen te repfen /
 Het is daer soo het is / ik sal haer weer doen depfen.
 Carion. Dooz my / ten scheelt me niet / laet ons maer trekken heen:

Sichem komt uyt.

De Muur valt om. **W**an Heer / die van de Stad zijn dapper op de been /
 Men hoord een groot gedruys / en ploffen aen de Wallen /

f 3

Zp

Zy trekken op ons aen / om in 't Quartier te vallen,
Baldeus. Hier baet nu 't wagten niet: een yder rep hem dan /
En neemt maer in den arm het geen hy dragen kan:
't Geschut laet maer ten roof. Wy gaen verbloekte Wallen /
Wt naem sal 't onser schand tot aen den hemel vralen.

Binnen.

Seventhiensde Dyt-komst.

Verdoes. Vander Werff. Rey van de Hop-lieden.

En vreesfelijkheid val / en neergestozte Muur /
Die macht my ongerust / het valt de Burgers suur /
Om met een lege maeg soo zwaren werk te bouwen /
Dan 't moet nu zijn volbragt; den Dpand sal hem houwen
Als of hy 't niet en wist: het diend in tijds verhoed /
Eer sijn ontsteeken vzejn dees Wal bestozmen doet.

Vander Werff. Men vzeest in noot geen dood / dees rampspoed moet men
En regten 't weder op; want storm of groote slagen (dragen /
Was niet te wederstaen: dus moet het zijn bewaert.

Rey. Wy Hop-lien / die tot dienst van Leyden zijn vergaert /
Staen willig en bereyd om na ons zwaak vermogen /
Tot hoeding van de Stad / de Wal weer op te hoogen.

Vander Werff. U dienst is ons van nood / en sonder lang beraed /
Is 't noodig dat men 't boort met lust bewerken laet.

Wees-Jongen weder uyt.

Jongen. **O**etflaet dien zwaren last van utwe ondersaten:
Den Dpand heeft de Schans van Lammen al verlaten.

Verdoes. Wat raest de Jongen daer?

Jongen. Ik heb het selfs gesien

Dat sy geheel bezveest upt Lammen moesten blien.

Verdoes. Dooz 't vallen van de Muur sou 't lichtlyk kunnen wesen.

Vander Werff. Geloof niet al te ligt: wy zijn nog niet genesen /

Ik vzeese booz berraed.

Jongen. Kom / laet my maer alleen

Ter Poozt upt gaen / ik sal naer Lammen heenen treen:

Mijn hert dat turg'et nu / ik moet het onderzoeken

Zoo gy 't geraden vind.

Verdoes. Zoo gae naer alle hoeken /

En sie wel dapper toe / soo krijgt gy goeden loon /

En of gy wierd berrast / dat u den Dpand schoon

Als zijn gebangen naem / soo segt / gy zijt geweken

Om 't Leger eens te sien; maer wil booz al niet spreken

Hoe 't hier gelegen is. Dus geef u op de weg.

Jongen. Ik Sal utwe wille doen / maer 'k meen van 't zwaer Beleg

Wy nu al zijn ontfet.

Verdoes. Den tijd die sal 't ons leeren:

Ik hoop gy sult de Stad met groote vzeugd vermeerren.

Binnen.

Jon-

Jongen weder uyt.

Jongen. **O**p Leyden! sie nu op! op! boort op! op! gy zijt Ontfet:
De Spaensch verbloekte magt is 't eenemael verplet.

Dees Haring en dit Brood is my van 't Volk gegeven
Die met een heele Bloot op 't Land zijn ingedzeben /
En naderen de Stad: het Water heeft verjaegd
Den Dpand upt het Veld. Kom Burgers ontfet /
Die mann'lyk booz utw Stad ging strijden als Romynen,
Kom / proef Gods Manna hier: des Dpands wze deffepnen
Zijn al te niet gebragt. **O!** Leyden is Ontfet.

Verdoes. Vander Werff. Wees-Jongen.

Verdoes. **W**at heeft den Dpand dog sijn moedighyde verplet?
Jongen. Het water heeft 't gedaen / Boyfot quam aengebaren /
Zy wierden heel verschrift doen dese dapp're scharen

Plux zepden ober 't Land; 't Geschut dat bleef te pand /

Zy vielen oherhoop gelijk het dozre zand;

Dat dooz de Wind verstupft: veel Waap'nen en Soldaten

Zijn dooz het sterh geblugt / in 's Dpands Hept verlaten.

Veel leggen hoopeloos met afgematte Leen

En halben in de Bloet: men hoozt een naar gesteen

Ontrent de Lamme-Schans.

Vander Werff. Zy mogen wel verlangen

Da haer leste Brood / het welk sy haest ontfangen

In 't komen van de Bloot: gaet boozt gy in de Stad /

Kroeft / Leyden is Ontfet! en toond het volk hoe dat

Sy aen de Lammen-Schans, de Bloot hebt sien ontfangen.

Verdoes. Vertrekken wy ter Post / en doen de Sleutels langten.

Om Gaten / Slups / en Poozt / te op'nen mer der vaert /

Op dat de heele Bloot / met Manwen wel bewaerd /

Mag onterhinderlyk de Gzagten inne dzyben.

Leyden weder uyt.

Een Cong / of radde Pen / en kan de vzeugd beschzyben /

Die nu verkreget is: hoe fiet men nu de Jeugd

Meer bloepen in het Lof der lang gewenschte vzeugd:

De ramp is weg geblugt / die eertijds neer quam dagen /

Om al dat Adem had te maeken tot sijn slaben /

Of om sijn Moozderp te plegen aen mijn bloed /

De Maegden om haer Eer / de Kijken om haer Goed

Of mannen dooz 't gekerf der scherp gekwette Zwaerden /

Ja ook de Supgeling sy in de Wieg niet spaerden.

De Burgers die als dol / haer gaden op de straet

En riepen niet als Brood: de Jufferlyke staet

In

In haer gewenschte pragt / die stozben in haer Dupsen
 Dooz dese Honger's-nood: de Ratten ende Mupsen
 Was doen gemeyne spijs: de kinders vond men dood /
 Dooz dese groot Ellend / op hare Moeders schoot.
 Maer nu heeft God bersoet / nu sneub'len alle rampen /
 Nu komt sijn sterke Heyr booz sijn kinders kampen.

Sevenste Vertooning.

Zie hier de groote Vreugd, de overgragigheden,
 Verheuging in de Stad, en droeftheyd alle beyd',
 God loff hier is ONTSET: maer oogt de maag're leden,
 Verhongerd; en hoe elk dog eetende schier scheyd.

Hoe sal mijn Opper-Heer / den Prince van Oranje,
 Met tranen oversien hoe dat den Hond van Spanje
 Ons deerlijk heeft benout / daer Menschen sonder tal /
 Dooz nood gestozben zijn en brogt ons schier ten val.

Achtienste Dyt-komst.

Louys Boyfot. Verdoes. Vander Werff, met een Schuyt.

Verdoes. **W**est Wel'kom waerde Heer / ik heb na u / en uw Bloote

Gedooft als Vis op 't Land / geen tijd heeft my verdrzoopte
 Om Burgers / en 't Gemeen te troosten soo ik kon /
 Tot dat ik in de Stad ver stont dat gy bogou
 Met uw sterke Doot / dooz 's vpan's Heyr te hreken /
 De dreefe was soo groot / d'ellend niet upt te spreken.
 De Dood stond pder een gepzent in 't aengefigt /
 Maer gy / dooz hulpe Gods / hebt ons al t' saem berligt
 Van dees bedzoefde staet: uw Naem moet zijn verheben
 Soo lang de Wereld staet. Boyfot. Mijn Heer uw lijd saem leben
 Quam my heel schielijk booz / en was ook seer belaeen /
 Doen u den wyeeden Hond soo moedig had ombaen
 Met sijn verbloekte Heyr / dies heb ik mijne magten
 Op 't bljgtigst aengewend / om sijn gebroke kragten
 Met hulp van Godes hand met magt te weder staen /
 En sogt met alle bljt Baldeus upt 't belt te slaen /
 Het welk ook is geschied dooz Gods ongrondig Heyr /
 Hy joeg hun sonder Swaerd / of cenig kriegs geweyt;
 Mijn volk bogt dapper fel / de stale Swaerden blinkten /
 Die wy den vpaud daer toe wesen ende winkten /
 Maer 't haete niet met al / hy was ons al te sterk;
 Dog God alleen de Cer / die dreeffe upt het perk:
 Het Water was sijn Swaerd / dat haer de moed dee vallen /
 En dreef'er op de blugt: want al haer aerdo Wallen /
 En kofsen niet wer staen het spoelen van de Dloet;
 Maer des al niet te min / heb ik mijn Lijf en Bloed

Dooz



*Men was in groot verdriet;
Want eten was 'er niet,
En 't volck van Honger schreyden:
Ten laetste GODT neder ziet,
En sond door dese VLIET,
Broot, spijs en Dranck in LEYDEN.*



Dooz dese Stad gewaegt / en mijn kloekmoed'ge Zeeuwen
 Die ober Dam en Dijk / gelijk verwoede Leeuwen
 De Schepen rukten doozt ; ja bogten altemael
 Op 's Dpands wzeede magt / en schroomde vuur nog stael :
 Soo dat men Soeterwoud' sag als een Coozise bzanden
 Baldens heel verschzikt / die blood de dzooge Landen
 Met alle magten in / dus raekten top in 't Mepr /
 Moest blijven tot een pand ; de schzik had haer verboommen /
 't Welk wonder was om sien / alsof sy ons wel kommen
 Met kleyne magt weerstaen / dus kreeg men open pas /
 Den Dpand was verjaegt / hoewel daer niemand was
 Die hem tot stryden dwong / dus trok Marroos de Zepfen
 Tot in den hoogstin top / om in de Stadt te deplen
 Haer lang:gewenschte spijs : dus roept aen alle zyd :
 Daer Honger / Pest / Beleg is Leyden weer verblijd'
 Vander Werff. Manhaftig Oozlogs Held / uw glorp sal vermeeren
 Tot in de laetste Ceulo / dan sal men 't uwer eeren
 Nog seggen / 't was Boyfot , die 's Dpands wzeede magt
 Van Leyden heeft verjaegt / en al zyn volk verkragt /
 En met een heele Bloot doozt ober Dam en Dijken
 Sig wenden na de Stad / en Dpands wze practijken
 Bestozmen sonder seharp ; en doozt dooz huur en blam
 Sig toonen na de Stad / daer een ver siekten stam
 In haren laetsten nood stond naer uw komst te gapen /
 Daer meerder dzoef ellend' als vzeugde stond geschapen.
 Dus neemt dees kleyne gaef in danke van my aen /
 Het is uyt goede gunst / ik heb de uw ontsaen /
 Maer dog van meerder schat / als ik u kan vergelden.
 Boyfot. Uw trouwhepd dooz het Land / kan ons gendogsaem melden
 Dit uytgeteerde volk / die als de mag're dood
 Verteert zyn en verdozt dooz dese hongers nood.
 Verdoes. Ons Ged en schuld'ge pligt had sijne plaets genomen
 Dooz trouwhepd by het hert / dus moestmen 't volk betoomen
 In een gehoopte moed / op dat d'ellende niet
 De oberhand en nam : maer op het lest soo stiet
 De ramp ons op de bozst : want twist en Hongers plagen
 Met hieriglijke Pest dooz zware krijg quam dagen /
 En sloeg beel Volk ter neer ; Tien duyfend in 't getal /
 Die opgeschreben zyn in desen ongebal :
 En hiel alhier niet op booz dat uw Helden-Wagen /
 Quam vol met hzood gelaen / hier binnen Leyden dagen
 En sonder utwe hulp of Goddelijke magt /
 Wy souden in ellend van hunger sijn versmagt.
 Boyfot. Geef God alleen de Cer / en laet in alle Kercken

Hem danken voor zijn gunst en wonderlijke werken.
 De Heer heeft u Ontzet door zijne Water-bloed /
 En zijn verhongerd Volk met Manna weer gevoed :
 Gelijk hy Moyses volk dee in de Wildernissen /
 En uyt een drooge Rotz dee haren dorst verstofften.
 Dus laet voor dese gaef ons niet ondankbaer zijn /
 Of loben God den Heer met ondervalschten schijn :
 Ik pber tot het werk / een pber volg mijn stappen.

Vander Werff. Ik volg het zelve spoor tot aen de hoogste trappen
 Dan 't heplig Kapitoel : kom volg gy strijdb're lien /
 Wees dankbaer aen uw God / en wild hem eere bien.

Rey van Maegden.

Onsterfelyk is het morgen-licht
 Doen wy hier kregen in 't gesicht
 De hert verlangde Schepen,
 Die Gods gelegend Wapen-rot
 Quam over 't Land tot 's vyands spot
 De Vloot manhaftig slegen.
 De Zeeuwen sel en kloek van moet
 Was in des Spanjaerds oog als roet :
 Sy wenken mer haer Swaerden
 Maer als dees Helden quamen aen
 Sy lieten hare Wapens staen
 En speelden den vervaerden.
 Had ons BALDEUS aengerand,
 Gewis hy had ons overmand ;
 Hoe sou hy met syn kragten
 En moorden hebben aengegaen
 Met rooven, branden, en verracen
 De Burgers doen vermagten.
 Wat sou daer onder 't maegden Rey
 Gekom en syn een droef gescheyt,
 En Weduwen en Weefen ?
 Die ook in dese droeve quael,
 Gelyk wy Maegden altemael
 Niet vry en soude wesen.
 Dus stonden wy in grooten noot,
 Het volk bleef op de straten dood
 Door Pest en Hongers plagen :

De suygelingen door den dorst
 Die sterven aen des moeders borst,
 Sy kosten niet meer laven.
 Wat bate doen het syd' geweer ?
 Wat bate d'Adelyken staet
 Als daer niet was te eeten ?
 De hoogmoed en de trotsche pragt
 Heeft 't Hongers Swaerd te niet gebragt,
 En Hovaerdy verfineeten.
 Veel Huylen door den Hongers- noot
 Wierd weg gegeven om een Brood,
 En Justers haer Juweelen
 Die rylden yder voor her Graen,
 En veele hebben 't ook bestaen
 In 's Vyands oog te steelen.
 Maer als 't d'Alheerb're Heer vetdroot
 En dat men in den laetsten noot
 Door Honger was verwonnen,
 Soo quam den Heer met syne magt
 En heeft den Spanjaerd t'onderbragt
 Met syne Water-bronnen
 Dus sullen wy nu Maegden-rey
 Malkanderen nu doen geley,
 Om na de Kerk te treden,
 En off'ren syne Majesteit,
 Die ons in vreugden heeft geleyt
 Veel vyetige Gebeden.

Binnen.

Achtste Vertooning.

Hier wert d'Oranje Vorst in LEYDEN trotz ontfangen,
 Van d'eerb're Magistraet, Ay! zie de Borgery
 Herkleurt, weg is de dood, het Rooven, Moorden, Hangen,
 Dies Themide uytgalmt : op LEYDEN ; gy zijt vry.

Regent

Regenthienste Dyt-konst.

Den Prince van Oranje, den Gouverneur Verdoes, Leydsche Burgers stom.
 Prince. Hoog-beroemde Volk! Romeynen in het Wapen :

Helden voor het Land! in 't harrenas geschapen
 Dopt was'er uw' gelijk te Troyen binnens wal /
 Nog nopt d' Atheensche Roem uw daden trotsche sal.
 Hoos van 't heele Land! die 's Spanys staele Wapen /
 Gedood-verst hebt weerstaen / en in het bloed geschapen :
 En hebt de Spaensche Koning geheelijk stomp gemaekt /
 Soo dat zy heel verfineaed zijn uyt het Veld geraekt ;
 Gedankt zy uw daed / men sal het ook gedenken
 Men uw kind's hinderen / men sal u nimmer krenken
 Men dees gewonne lof : dus sult gy zijn vereert
 Met d'Universiteyt en woerden steeds vermeerdt
 Met Wijzen in uw Stadt / uw Schoolen sullen kretelen
 Dan 't opgehoopt verstand / daer soo veel honderd zielen
 Mee sullen sijn begaeft / en setten uw Stad
 In nopt verstenste lof / daer steeds het rugth're Bad
 Sal bloepen van een opgehoopte harrens-schalen /
 Gebuld met Pallas breyn, die 't dupster sal doen dalen
 In dupst're dupsternis / en doen het glinsterend' licht
 Bestralen 't heele Land / daer saken han gelmigt /
 Verheben sullen sijn / soo dat uyt and're Steden
 Gy sien sult met gedrang uw hooge School betreden /
 En hoeren uw ten top / in nopt besturden Faem /
 In hoog volgroepde deugt / en ver beroemde Naem :
 Den Persiaen, Polak ; en wijdberoemde Grieken,
 Der Moscou met sijn ver bepaelde taeye wieken /
 De Hongaren, en Room, ja geen soo verren Land /
 Of 't sal in uw School nog toetsen sijn verstand.
 Dus sult gy sijn geagt de Coet-steen van de wereld /
 De Schat-kist van 't geheim / uw Naem sal sijn bevereld
 By Turken en Barbaer, en stralen als de Son /
 Ja! bloepen als de Bloed des Oceaenische Bron.
 Den woeden Castiliaen, met sijn verbloekte magten /
 Die sullen naer uw School nog haeken ende tragten
 Dus bouwt dees waerde gaef in aller ple voozt /
 En noemt haer nu hooztaen 't Gemene Werelds-poort
 Verdoes. Manhaftig Oozlogs Veld! hoe sal in dese gaben
 Vergelden naer waerdy? gy hebt ons arme slaven
 Verlost van ongehal / en oek uw goed en bloed
 Gelwaegt voor 't heele Land / en 't Spaensche bittere roet.
 Met magt vernietigt / en haer wree deffens gebrooken.

G 2

Prin-

Prince. Haer magt is ebenwel niet alle weg gedooiken ;
 Dus wil ik op de daed / met alle mijne magt
 Hem jagen op de Vlucht / terwijl sy onberwagt
 Zijn van ons Legers komst / 'k sal booz mijn Kapiteynen
 Dast stellen in haer sojm / wy moeten ons dresseynen
 Volboeren in der pl.

Verdoes. Indien den Prince dan
 (Gelijk den Ridder Gods / die niemand weerstaen kan)
 Hem op de reys begeeft / soo wensch ik dat zijn werken
 Met vzeugden eyndigen / en dat des Vyands blierken
 Mag dapper sijn gesnupt / en groepen nimmer an /
 Op dat zijn wzeede aert ons niet meer deeren kan.
 Hoe stond Gods volk in vzeugd / doen soo veel Hagel-steenen
 Op d'Amoniters viel ? daer God van haer niet eenen
 Haer Steden ballen liet : de Son bleef stille staen
 In 't Land van Gibeon : de Maen heeft niet gegaen
 In 't Dal van Ajalon , tot dat haer sterke magten
 Geheel verflagen was / door d'Israelijtsche kragten.

Prince. De tijd lijd geen verloop / wy moeten in 't getweer.

Verdoes. Al na dat 't u gelteft / ó waerde Dorst en Heer.

Binnen.

Rey. van Leydsche Maegden.

De Vorst is op de Reys geraekt ,
 De paerden zijn betedy gemaakt
 Om na den strijd te treden :

Het Wapentuig wel scherp gewet ,
 d'Alheerb'ie Heer die zegent het
 Om haer tot niet te smeden.

Wy hoopen door Gods onderstand
 Dat hy uyt ons Vereende Land ,
 Scheel sal zijn beslooten :

Op dat de bloed'ge Moordenaers

Met al haer woedende Vertraets ,

Godt gun ons Vorst victory vreugt ,

Dat eeuwlijck mag zijn geheugt ,

Op dat men Gods genaden

Verbreyd in aller Eeuwen voort

Die 's vyands magten heeft vermoort ;

En-meerder vroomde daden.

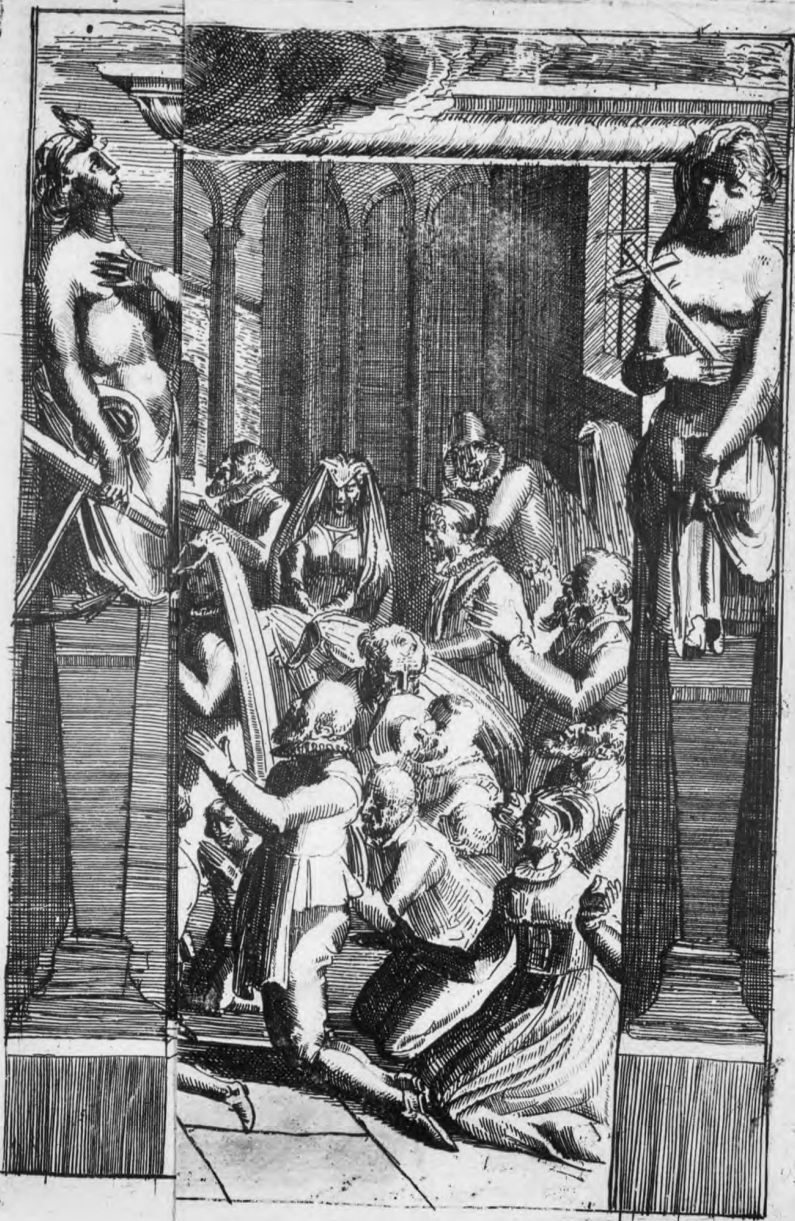
Binnen.

Taetste Dytkomst.

DEN TYDT.

Jer kom ik uyt de Za el van JOVIS nederdalen /
 Om een woerd geheym luid-rugtig te verhalen :
 't Wordt al door my ondeckt / 'k heb alle ding gesien :
 Want niemand die my houd / of 't kilappen kan verbien .
 De ongebooren mensch sag ik de ziel verlaten /
 'k Sag Abel Offerhand' door Cains grimmitig haten /
 En met een Raake-been moorddadich nederstaen ;
 Is sag Gommotras volk verbanden en vergaen :
 Ik sag het Heydensch-Rot Jerusaleem verdelgen /
 Daer 't volk / door Hongers-nood / haer eygen bloed moest zwelgen /
 'k Sag Moy'ses op den Berg die Amelek versloeg ;
 'k Sag d' Amoniters fel / die Israël verjoeg /
 En dempte met het Smaerd / alwaer de gulde Son

Bleef



Bleeft staer en stille staen in 't Land van Gibeon.
 De Maen in Ajelon, dus wierden sy verwonnen /
 Haer Koningin gedood / die dog ter noot niet konnen
 Geracken in haer Land. Ik sag des Werelds-kloot
 Dooz 't Water ondergaen / daer Noags Arke groot
 Dreef boven op de Bloed / daer soo veel duysend menschen
 Dooz hare overdaed het leven moest verflenschen.
 't Sag Troyen onder gaen / en 't Land verdestruert /
 Maer af dat Holland nu zijn F A M A af vermeert.
 Om dat 't geblugte Volk / dat sig in Boffchen sprepde /
 Hier in dit Holle Land / haer eerste wooning leyde /
 En bouwde Land op Land in groote rust en vree /
 En bzagt veel bzugten voozt. Dus is aen dese vree
 't Beloofde Land gebout / dat dagelijks vermeerde /
 En wierd een magtig Land / daer sig veel Volk geneerde :
 Maer midden in zijn fleur / komt Alba met zijn magt /
 Dooz last van Spanjens Kroon, en heeft het Land verkragt :
 Deel Steden uptgemoozt : 't onnoosel Bloed vergoten :
 Maer Leyden, vooz u Wal / heeft hy zijn hooft gestooten //
 Het welk de oorzack is / ô Leydsche Burgery !
 Dat ik u Land betree / uo vrand is in ly.
 Zy zijn geheel geblugt / en uyt het Veld geslagen /
 Soo dat er twaelf Lien bestonden weg te jagen
 Twee Compagnyen Volks tot binnen Amsterdam.
 Soo dat de heele magt niet tot versamen quam.
 Ontrent de duysend man is van haer Volk gebleven /
 Daer nog maer veertig mans van d'onse lieten 't leven.
 O waerde Burgery ! wat droefhepd stont vooz u ?
 Een droef en wreed desseyn / daer pder 't hert vooz gru.
 Het was geheel bestemt / wanneer zy u ver wonnen /
 Dat pder met zijn kling / op 't wreedste dat sy konnen /
 Het al verdelgen souw : ja 't eerst-gebooren kind /
 Dit waren sy te saem moozdadiglijk gesint /
 In 't by zijn van de Moer / aen hare Spiets te rijgen :
 Dus sou daer geen gena vooz vmand zijn te krijgen :
 Ja Maegden / Zwanger Vrouw / was pder tot een proop :
 Maer God heeft nu ver sien / en heeftse uyt haer hoop
 Soo deereijk gerukt / tot uwer groote jeugde /
 Adieu, ô Burgery ! en leef vooztaen in vzeugde.

REYNERIUS BONTIUS

Beneficium paris amicitiam.

Beschrij-

Beschrijvinge van de Vertooningen, die voor, in, en na 't Spel van de Belegering en Ontfetting van de STADT LEYDEN, vertoont worden.

In de Vertooning voor 't S P E L.

Vertoont sig den Hartog van Alba int Hartog op zijn staep-wagen. De krijgsfortuin staet agter op / hy word van Waerghierigheyt en Bloeddrigheyt voortgetrokken. De Staetsragt heeft den Coon om te minnen. De wagen word gevolgt van Dwinglandy / Koovery / Moogdadigheyt / Geveyntheyt / Couwloosheid / Stookhand / Wedrog / Schrik / Drees / en alle gultweijgheden. Ten de slinker zy / worden Gerechtigheyt / Matigheyt / en Gendragt / dooz Gewelt / Wertwoertheyt / en Tweedragt / met Strop / Roer en Degen gedrept. De Nederlanden / die hy te moer komt ryden / worden dooz de Stoutheyt (schoon zy booz hem luicelen) met ketens aen malkanderen geslooten. De Kijn / de Maes / 't Scheit / d'Amstel / de Drecht / het Spaar / en andere Stroon-Goden en Godinne zyn voor zyn komst verbaest. Dallas komt by de Wyphert / die verschepde Edele en Ingezetenen by sig heeft / en raed haer te vlugten / de doozsigtheyt wijst hem de weg.

Achter dese Vertooning worden vijf verschieten geopent. In 't eerste van de drie grootste / dat sig aen de regterhand laet sien / is de kroone met zyn knevelaers belijgh met hangen van mannen en zoutwen. In 't laeste aen de slinker-hand neemt de Hartogin van Parma haer afscheyt van 't Hof. In 't middelste sit den Bloed raed aen een Tafel / daer een kleene Galg op staet: Het kleet / om de aengeklaegde bapten pñ / schrik aen te jagen / leyt vol katupsteva / ketteringen / Geesfelroeden / Stroppen / Swaerden / Rhytangen / Pistolen / en allerley Dijn en Mooidrugg. In 't eerste van de twee kleene verschieten liet men verschepde Steden / de Stettels van haer Doorten aen de Spaensche Krijgs-hoofden overleeren. In het tweede worden de Doozregten / Handbeken en Wypheden / in 't by zyn van de Staten / aen stukken gescheit.

In d'eerste Vertooning in 't S P E L.

Verscheint de Honger / die een vleeseloofse schonk in haer handen heeft / daer zy geskuldig aen knaegt: Wagen daer zy op sit / word van Oozlog en Dieren tyd voort getrokken. Geduldighheyt heeft de Coon in haer hant. Staantvastigheyt staet agter op / zy is van uyt-

gemergelde Mannen / Doolvoen / en kinde- ren onhepnt; die de stukken van taeye Ossen en Paerden Wyden / het Drees van Vonden / karten / karten / en andere sinken ongediere / elskander soecken te ontfemen. Ten d'ander zy vertoont sig een kar daer de Dood opstaet / in haer regter hand heeft zy een Pyl / in de slinker een gebulste Coats. De Wyphert staet agter op / zy word van twee zwarte Rabens (die dooz hare schoore keelen afgysfelijk krassen) vooz getrokken. De tyd heeft den Coon om te minnen: de grond / daer zy over ryt / leyt vol Lijken. Tusschen dese twee schriklijgheden worden Nachus en Gifsigheyt / dooz Matigheyt getengelt. Diana geeft haer boog en Pyl-koker / tot teken dat het wild dooz 't Leger verjaegt is / aen haer Jagt maegden ober.

Achter dese Vertooning opent men vijf verschieten. In 't eerste van de drie grootste komt Lepden van den Kijn en Hoop verfelt vooz Ceres / Pan / en Pomona knieten om Hoot / Drees / en Drugeten vooz de Burgerp te verfoeken: maer dese Godheden zyn de Handen dooz 't geweld gebonden. In het tweede vertoont men het Lijheid van Ailaerz-zoon / out stadsvoogt: de Konkamer is met zyn wapens en fackels verciert. Hier liet men de Lepdsche Maegden / die by 't Lijh sitten / de Handen al sehpende in 't Hayr en vooz de Hozst slaen. In 't middelste is de smitswinkel van Dulkon / daer hy met zyn naekte Keissen / op 't verfoek van den Heer van Hooztuyk nieu stadsvoogt / wapens sinit / om de Stad vooz 't woeden van 't Spaensche geweer te beschermen. In 't eerste van de twee kleene verschieten / is d'Armoede belijgh met Papier / in plaats van Silber / tot gete te mannen: 't twelk hier dooz Merkuur aen nering upgerepht word. In het tweede / zyn de Burgermeesters Dallas en Mars om haer tot Stad en Krijgs bestiering.

In de tweede Vertooning in 't S P E L.

Vertoont sig de Pest op een Wagen die van een Doot-hilt gemaecht is: Haer kleet vol roode en blaetwe vlecken / seghint niet van enkel Duur te zyn. Nyt haer Perraph komt een sickerende vlam: haer regterhand is met een schitterende blixem / de slinker met een Zeyssen gewapent. Zy word van twee toomelose en gloepende Draken / die Donken spouten / vooz getrokken. De mooyd staet agter op. De Tijd die

die zy berdy rept / liet haer agter na d'Armoede en Lijheid / woeden hier (want de Pest verschoot niemand) oberreden. Esculapius / Hippokrates / en Galenus gaen naest de Wagen; maer gelint doekt / en de Handen met ketens aen de Raben gebonden. Hier liet men de Lijh-dragers / dooz hunger en siekte kragteloos / met de Lijken ter aerde sozpen. Ten d'ander zy verscheynt de Tweedragt; zy heeft een Hoorn in haer regter / en een fackel in haer slinker hand. Haer Wagen word dooz hunger en ongeduld voortgetrokken. De Stoutheyt heeft de toomen. Ongerustigheyt staet agter op. Zy is van verschepde hopelose Burgers omringt. Lepden die van Staantvastigheyt en Perering verfelt is / roept den Hemel tot Hulp. Jupiter / omhepnt van Goden en Godinnen / belast Herkules en d'Overvloet dat zy haer bystant sullen doen.

Achter dese Vertooning verscheynen vijf verschieten; in 't geen sig aen de regte zy vertoont / haer de Tempel van d'Gendragt: hier offeren de Burgermeesteren op 't Outaer / daer 't Donckbeeld op staet / een bondel pñlen. Het geen sig aen de slinker zy laet sien / is een open Lucht; hier staet het Outaer in 't berid van de Wyphert: den Heer van Hooztuyk / en d'andere krijgs-hoofden / zweeren de Wyphert te verdedigen / of het leven te verliezen. In 't middelste verscheynt Jupiter / Herkules / en Overvloet / in een dalende Wolck / om Lepden te omhelsen. In 't eerste / van de twee kleene verschieten / is van de Iderf / die Mars en Merkuur by sig heeft / en biet het volk / dat van hunger raest / zyn eygen vlees / om hun hunger te versaden / als hy de Stad hier dooz voozden Staet weet te behouden. In het tweede / komen de Kijn / Pomona / en Pan by Apollo om bystant tegens het woeden van de Pest.

In de derde Vertooning in 't S P E L.

Verdragbaren de Oetons / dooz hun geluyt van hun kinkhozens / de soete en soute baren. De Hooyd-weste-wind bliet tusschen Hemel en Aerde / en helpt het water / dooz geskuldig blafen / aen 't zwellen: de Luyt weste jaegt / terwyl zy ober de Ackers en Welden zweeft / de bloeden dooz de deurgesleken Wyken en Raben / en doets langs het Land na de Stad toe bapffen. De stroon Goden en Godinnen / die dus lang / dooz 't woeden van 't spaensche Leger / in hun beuoosste hielen verscholen / liet men nu van goont opschieten / en op baren dobberen. Hier steekt de Wpand verschepde Leger-plaatsen / dooz 't naderen

van de Woot / aen haand. Daer klampen de Staetsche en Spaensche elskander aen booz. Sims gaet men elskander / in 't waer / met Roers / Spies / en Degen te heer. Ober al d'Wyden verbonden krijgs luyden.

Achter dese vertooning worden alle verschieten geopent; hier liet men Hoort / en d'andere krijgs hoofden / van de Stadboog en Burgermeesteren omhelsen. De Schuyten baren in de Stad; het guimeld van Mannen / Vrouwen / en kinderen / die het Hoot / dat de Hoors luyden haertuyt de Schuyten toe werpen / poogen te bangen: men liet er / die niet de spys in de Mont / dooz gulligheyt in 't zwelgen verlickin. Deelmenischen / dooz hunger vooz gedreven / spzngen in de Water gragten om Hoot / kraes / Yaring / of andere eer-waren te krijgen. Lepden vertoont sig met standvastigheyt / die haer nedens Hercules verzet / op de crans van de Burg / om de Wpand te sien vligten.

In de Vertoocing na 't S P E L.

Cart een brandend Outaer: aen de slinker zy vertoont sig Lepden / Mars / Stadboog en Burgermeesteren: aen de regter komt Dins Willem / die de Wyphert / Holland / en eenige Staten by sig heeft. Hier word Lepden / vooz haer geleede ellenden / het regt van de Hooge school opgezagen. Agter de Dijn / liet men de Kijn / Perering / en Lijheid: nog herder woog den Oozlog / Hunger / Tweedragt / Dood en Pest / dooz Hercules en Standvastigheyt geboept en verjaegt. Achter Lepden staet de Wakkertuyd / die drie kinderen / niet bochen geladen / by sig heeft: hier by vertoont sig de Hooge school / zy sit in een ses kant / haer hooft is met een kroon met sikkerende starren verciert: tot bewijs dat ons de gaven van 't verstant / niet dooz kunnig; maer van den Hemel worden ingesozt. Zy heeft in haer regterhand / die op een Boek steunt / een Stepter daer een Son opstaet; om te betrouwen dat het vernuft / het welk een Son is / die de Wereld verlijgt / heerschappye heeft ober de getmoederen der Menschen. In de slinker zweept een fackel: want de geleertheyt heeft de nagt niet min dan den dag tot haer gebuyck. De Wortigheyt leyt onder hare Doeren. Op de trappen van den tempel sieten Homeerus / Plato / Hippokrates / Demofthenes / Archintedes / Ovidius / Cicero / Plutarchus / Bartholus en andere doozluyrige Geestes. Merkuur daeld van den hemel en belooft Lepden / dat hy daer dooz kroonmanschap sal doen bloeyen. De Haem vliegt langs de Wolken / en

maekt

maekt het opregten van 't alderdoozigstige
School aen de werelt bekent.

Achter dese Vertooning / liet men na 't op-
schuyben van de Sazdijnen / vyf verschie-
ten: in 't geen sig aen de regter zy verroont:
is Apollo met de negen Musen beilig / om Par-
nas op te regten. In 't geen sig aen de linker
zy laet sien: staet een Tempel / daer Dallas /
omheurt van de seben Dype-kunsten / haer
Lessen in beschrijft. In 't middelste verschijnen
in een valende wolk / de Wdsheyt / Gezegtig-
heyt / en Matigheyt. In 't eerste van de twee

klepne bezchieten / komen Venus / Cupido /
Bachus en Gulligheyt / die sig deeltijds by de
Hooge Schoolen bezboegen / om toegang by de
Leezlingen te krijgen: maer zy worden door
hoozigtigheyt te rug gehouden. In het tweede
komt Diana / bezset van Stael-meester /
Scheun-meester / Dans-meester / Carcs mee-
ster / en Holbaen meester / om het gestadig
blokken / dat de beznusten stomp en de leden
stram maekt / door de geoozloofde Oeffenen te
bezpoofen.

E Y N D E.



